

vrede

PANAMA

MAANDBLAD VOOR INTERNATIONALE POLITIEK EN VREDESPROBLEMEN

18e jrg. - nr. 148 - DECEMBER 1975

vrede

VREDE - studie en informatieblad
voor vredes- en ontwikkelingsproblematiek
v.z.w.

maandblad 10 nrs. per jaar

REDACTIE-BEHVER
PUBLICITEIT

Vanderbergen 51 - 9000 Gent

telek. 000-0956015-80 - Vrede v.z.w. -
tel. 091/23.82.52 Gent

LEESGELD :

250 fr. per jaar - 25 fr. per nummer

Steunabonnement : 500 fr.

Verantwoordelijke uitgever :

Michel Vanderborght

Echel 6

9401 Pollare

REDACTIE :

Theo Bailleul, Paula Burghgraeve,
Nadine Crappé, Paul Wagemans,
Chantal De Smet, Jules Verhelst
Jean-Pierre Everaerts, Luc Kongs,
Griet Maréchal, Michel Tanret,
Kathleen Steel, Luk Vermeire, Jan
Verwest - Bob Wolstijn, Wilfried De
Vlieghere, Elie Elia, Brigitte Van Maele

REDACTIESECRETARIS

Jo De Schuyter

HOOFDREDACTEUR

André De Smet

VASTE MEDEWERKERS

Frans De Winter, Ward Ruyslinck,
Staf Schmidt, Jan Van Calsteren,
Jos Wolles, Janine De Rolp

Centrum voor UNO-recht
(V.U.B. - Brussel)

Centrum voor Latijns-Amerika
(Roermond)

ABONNEMENTDIENST

Lotty Verwest - Carlos Van Vooren

"Vrede" wil de spreekbuis zijn van al
diegenen die - door degelijke informatie
of voorstellen - een bijdrage willen bren-
gen tot de internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook beroep op
de medewerking van al diegenen die
hiertoe kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoor-
den dan ook niet noodzakelijk erwijze
aan het standpunt van de redactie.

DRUKKERIJ

Gakko - Gent.

UIT DE INHOUD

- Voorpagina - GOAL	
EDITO	3
AMERIKA	
- U.S.A. : Welke vrijheid ?	4
AFRIKA	
- SPAANSE SAHARA : Fosfaat als inzet van een veroveringsmars van een despotisch vorst - Filip De Paepe	5
EVEN UW AANDACHT VOOR : voor Marokko - Theo Bailleul	8
EUROPA	
- NOORD-IERLAND : Martelpraktijken in Noord-Ierland : "Sensory deprivation" - Ben Afschrift	9
- Waarom deze geheimdoenerij	10
INDOCHINA	
VIETNAM	11
DOKUMENT	
PANAMA : Zal Panama zich kunnen bevrijden uit de greep van de V.S. en van het kapitaal ?	13
AKTIEGROEPEN	15
OPVOEDEN TOT VREDE	
Kinderboeken - Leo Roelants	16
Een kind is geen foto - Jan Van Calster	18
VREDESINITIATIEVEN	
Op contact uit. . . Griet Marechal	19
BOEKBESPREKING	
Le Comecon : Le programme du Comecon et l'intégration Socialiste - Paula Burghgraeve	21
PUBLIKATIES	
Vrede kun je leren - Klaas Rodenburg	22
VOOR LUIGALGLEZERS - Elie Elia	26
Met de verdere medewerking van : Frans Van Steenkiste (gedicht) en Geert Grub (ingezonden brief).	
ILLUSTRATIES VAN :	
Elie Elia (2), Opland (10), Jan Verwest (4), Peter Vos (22 en 24) en Jussi Jistalo (8).	

SPANJE : WAT NA FRANCO

Franco is dood. Wordt met het verdwijnen van de laatste dictator in Europa een streep gezet achter het fascistisch regime in Spanje? Alle democraten hopen het. Maar toch is niets gevaarlijker dan de macht van het Franquisme - en de krachten in de wereld waarop het rekenen kan - te onderschatten.

Zeker, het aftakelingsproces van het Francoregime is reeds geruime tijd ingezet

De machten die destijds de grondpeilers van het regime waren hebben belangrijke wijzigingen ondergaan. In het militair apparaat spelen de harden zeker nog de hoofdrol, maar het is reeds bekend dat niet alleen jonge-, maar ook hogere officieren van een ander regime dromen

De Kerk is, voor een deel onder invloed van de jonge clerus, sinds lang aan haar hernieuwing toe. Haalde een resolutie, waarin vergiffenis werd gevraagd aan het Spaanse volk voor de houding van de Kerk tijdens de burgeroorlog, die enkele tijd geleden reeds tijdens een Bisschoppenconferentie werd voorgedragen, niet meer dan vijftig procent van de stemmen? Zelfs in financiële middelen blijken heel wat krachten de mening toegedaan, dat met een reële opening naar Europa, dank zij een democratischer regime, ook zij meer armslag zouden krijgen, o.m. doorheen toetreding tot de E.E.G.

De harde kern van de Falangebeweging is eveneens reeds lang van het toneel verdwenen en in de enige bestaande partij - de Movimiento - bestaat niet altijd de eensgezindheid van weleer. Het ligt ook voor de hand dat de opvolger van Franco - Koning Juan Carlos - nog over de autoriteit of macht beschikt om het oude Franquistisch schip varende te houden.

Hieraan moet worden toegevoegd dat de slagkracht van de oppositie aanzienlijk toegenomen is. Niet door enkele terreurdaden, die Franco nog hebben toegelaten al zijn volgelingen dichterbij zich te scharen, maar door het groeiende verzet van alle lagen van de bevolking. De oppositiebewegingen die zich hebben gevonden in het Nationaal Platform van de Democratische Junta en in het Nationaal Platform van de Democratische Konventie hebben gemeenschappelijk de objectieven bepaald naar een democratische hervorming. Maar ook de arbeidersbeweging, bijzonder vertegenwoordigd in de Comisiones Obreras, heeft sinds lang doorheen haar moedige acties het bewijs geleverd dat zij de stuwende kracht is waarmee men zal moeten rekening houden.

Er bestaat dus een alternatief voor de machtsovername in Spanje.

We moeten ons wel afvragen of de conservatieve krachten in de Westerse wereld deze overname gunstig gezind zijn. De aanwezigheid van talrijke Staatshoofden - Giscard, Rockefeller e.a. - bij de troonbestijging van Juan Carlos is hiervan zeker een bewijs. Men kan ook niet vergeten dat de talrijke militaire basissen van de Verenigde Staten in dit land een belangrijke betekenis hebben.

Daarnaast zijn er de recente verklaringen uit L.L.G. -middens die er op wijzen dat men, zij het dan slechts na enkele schijnoplossingen van liberalisatie, klaar staat om Spanje in de gemeenschap binnen te halen.

De grote vrees die de conservatieve krachten vandaag bezield is het bewustzijn dat het democratisch alternatief in Spanje automatisch op belangrijke sociale en economische hervormingen zal uitmonden.

Dit is ook de reden waarom, eens te meer, de anti-kommunistische boeman van de zolder werd gelaald. Het is de eerste operatie - om een wig te drijven in het bestaande eenheidsfront en die krachten, die een belangrijke rol hebben gespeeld in de illegale oppositiebeweging, te isoleren. Juan Carlos, in een interview aan de "NEWSWEEK", en andere notabelen van het regime, hebben er reeds de nadruk op gelegd dat de Spaanse Kommunisten in geen geval legaal zullen mogen optreden.

Dit alles belet niet dat steeds talrijker groepen zich uitspreken over werkelijke democratische hervormingen - voor de onmiddellijke vrijlating van alle politieke gevangenen - voor de terugkeer van de ballingen - de onmiddellijke toepassing van de rechten en de politieke vrijheden van de verschillende nationaliteiten en voor de verwezenlijking van de democratische breuk met het Franquisme.

Arbeiders, studenten, joernalisten, magistraten, geestelijken, kortom in en door alle middelen worden deze democratische eisen steeds meer, ondanks de nog bestaande terreur en aanhoudingen, uitgedragen.

Alle democratische krachten in de wereld, in bijzonder deze van West Europa, hebben tot taak de volkeren van Spanje hierbij hun steun te verlenen.

Maar deze solidariteit kan niet, zoals dit zo dikwijls het geval was, eens te meer een zaak zijn van iedere organisatie, iedere beweging voor zich zelf.

Deze solidariteit moet, wil ze doeltreffend zijn, tot uiting komen doorheen het zo noodzakelijk eenheidsfront van alle democratische krachten.

vrede.

WELKE VRIJHEID?

Men doet er goed aan uit de ogen te kijken en op zijn hoede te zijn wanneer men nog al heftig met het woord "VRIJHEID" hoort schermen. In de lange en soms wat woelige geschiedenis van de mensheid zijn nog al rare dingen gebeurd die, in naam van de vrijheid, werden gepleegd. De volken van Afrika, Azië en elders weten er reeds lang van mee te spreken. Ook in onze contreien moet het allemaal bekeken worden van uit de plaats die men in de maatschappij inneemt. Is de vrijheid dan niet één en onverdeeld?

In feite wel natuurlijk maar..., geld, macht en wat-weet-ik-al-meer komen de zaak nog al op een bepaalde wijze belichten. Wat wel opvalt is dat, naarmate het in een land op economisch en politiek vlak moeilijker gaat, de belangstelling voor het woord vrijheid toeneemt.

Het wrdt dan als een soort

"geheim wapen" waarmee men de "vijand" (binnen of buitenlandse) te lijf moet gaan.

De voorkeur gaat dan natuurlijk steeds naar de "persoonlijke" vrijheid, de vrijheid van het individu, omdat dit individu zich zoveel mogelijk met de economische en politieke machthebbers zou vereenzelvigen. Over het andere soort vrijheid, dit van de rechten van de grote massa van het volk, heeft men het niet.

We dachten hieraan toen ons, in de loop der voorbije dagen, twee kleine berichtjes in de krant onder de ogen vielen. Waarover gaat het eigenlijk.

Ons eerste berichtje haalden we uit een krant voor Staatkundige Maatschappelijke en Economische belangen (oef) waar het in negen lijntjes met het kleinst gebruikte lettertype op de negende bladzijde was geraakt. Het was alsof men er beschaamd over was zo iets aan zijn lezers te moeten bekend maken. Waarover ging het?

Heel eenvoudig, het resultaat van een onderzoek van de Universiteit van Texas waaruit bleek dat DRIE-ENTWINTIG-MILJOEN-Amerikaanse volwassenen nagenoeg analfabeet zijn, en..., dat één op vijf volwassen Amerikanen niet in staat is de kleine advertenties in de kranten behoorlijk te lezen. !

Het tweede berichtje wekte eveneens onze verwondering op. Stel u voor dat, nadat men ons weken en maanden staat wijs te maken dat in de Verenigde Staten de economische relance op gang komt we nu plots komen te vernemen dat de stijging van

de levensduurte in oktober het hoogste percentage had bereikt sinds begin 1975. En dan, in kleine lettertjes ... 8,8 % van de werkende bevolking kijkt naar job uit, wat niet minder dan 8 MILJOEN WERKLOZEN betekent.

Dat het artikeltje verder eindigde met de "nochtans optimistische verwachtingen" van Wall-Street en van de directeur-generaal van de firma zus en zo heeft hier niet zoveel belang meer.

Over die drie en twintig miljoen analfabeten en die acht miljoen werklozen zijn we echter verder gaan nadenken. We dachten aan hun VRIJHEID.

De vrijheid, geen degelijk onderwijs te genieten, de vrijheid om zonder werk te zitten en met moeite de eindjes aaneen te knopen.

Het is natuurlijk niet de VRIJHEID van en voor deze miljoenen Amerikanen die de zorgen uitmaken van Ford, Kissinger en co. Johnson en Nixon hadden het ook niet over de vrijheid van de Amerikaanse jongens die het "recht en de plicht" hadden in Indo-China hun leven te laten wanneer ze het destijds over Saigon hadden ...

Hun "Vrijheid" is de vrijheid van de vos in het hoenderhok. De vrijheid van de jungle. Het recht van diegene die over geld en macht beschikken om de vrijheid te hebben hun belangen, de belangen van enkelen, op de beste en de meest winstgevendende wijze te dienen.

Een wie hiermede niet akkoord gaat, ja... die is natuurlijk een gevaar.

Fosfaat als inzet van een veroveringsmars van een despotisch vorst.

In de laatste weken stonden de kranten vol van foto's en teksten over grote groepen Marokkanen die 'onderweg' waren naar de grens van de Spaanse Sahara. In niet te stuiten golven bleven mannen, vrouwen en kinderen oprukken naar het zuiden van Marokko, waar ze in tenten werden ondergebracht om onder leiding van hun koning Hassan II een 'vreedzame mars' naar El Ajoen te ondernemen. Wat betekent deze mars? Wat hoopt men ermee te bereiken? Wie heeft er belang bij?

Op de topkonferentie van de Europese imperialistische mogendheden van Berlijn in 1884 had Spanje het protectoraat over enkele kustgebieden in West-Afrika gekregen. In 1904 sloot Frankrijk een geheim akkoord met Madrid, waarbij het de Spaanse aanspraken op de twee provincies, waaruit de Spaanse Sahara bestaat nl. Seguia-El-Hamra en Rio-de-Oro, erkende. De Spaanse Sahara werd helemaal omgeven door Frans koloniaal gebied en niemand maakte er aanspraak op zolang Frankrijk in Afrika aanwezig was. Met de onafhankelijkheid van Marokko veranderde de situatie.

Reeds in 1958 eiste koning Mohamed V, vader van Hassan II, het Spaanse gebied op, maar Madrid bleef doof voor deze eis. Wel stond Spanje in 1958 de havenstad Tarfaya en elf jaar later de enclave van Ifni, beide gelegen in het N.W. van de Spaanse kolonie, aan Marokko af. In 1958 werd ook Mauretanië onafhankelijk en stelde eveneens eisen op de Spaanse Sahara, omdat de nomadenstammen aldaar tot dezelfde etnische groep behoorden als de Noord-mauretische bevolking.

De ontdekking van fosfaat.

De westelijke (Spaanse) Sahara is een woestijngebied van 266.000 km², waarin een twintigtal nomadenstammen-de Sahoui's-rondzwerfen. Deze nomadenbevolking wordt op tachtigduizend geschat, maar daarvan leeft ongeveer de helft permanent in dit woestijnland, méér dan twintigduizend Sahoui's zijn in de voorgaande jaren naar Marokko gevlucht en de resterende twintigduizend brengen altijd een gedeelte van het jaar in het buurland Mauretanië door.

Geen land dus om zich al te druk over te maken, was daar niet het feit dat het enorme rijkdommen aan fosfaat werden ontdekt. Deze ontdekking geschiedde in 1947; de exploitatie ervan door Spanje, werd pas in 1963 aangevangen, waarna aan het feit van de ontdekking meer ruchtbaarheid werd gegeven.

Fosfaat is een essentieel ingrediënt voor kunstmeststof, een van de meest begeerde producten in een wereld met voedseltekort. De fosfaatvoorraad van Bu Craa in het noorden van het land wordt op 1700 miljoen ton geschat. De Spaanse regering deed er in de afgelopen jaren voor 25 miljard frank investeringen, waardoor de ontginningen konden worden opgevoerd tot drie miljoen ton per jaar en waarbij een exportmogelijkheid van tien miljoen ton per jaar in het vooruitzicht werd gesteld. De exploitatie is in handen van de maatschappij ENMISA, een door de Spaanse staat geleid internationaal consortium (met o.a. Krupp).

Terloops zij hier ook vermeld dat de ondergrond van de Spaanse Sahara ook ijzer (bij de Mauretische grens), koper, uranium en gas herbergt. Langs de kust bevindt zich één van de rijkste visreservoirs van de wereld, terwijl het kontinentaal plateau tussen Marokko en de Kanarische eilanden een niet onbelangrijke petroleumvindplaats schijnt te zijn (hiervan getuigt het kontrakt dat in 1970 tussen Madrid en de Union Carbide Petroleum werd afgesloten voor boringen in een zone van 1,6 miljoen ha).

De fabelachtige rijkdom aan fosfaat wekt natuurlijk begeerten op bij de buurlanden van de Spaanse Sahara. Op dit ogenblik is Marokko, na de V.S.A. de tweede wereldvoortbrenger van fosfaat. Indien koning Hassan II erin slaagt de Spaanse kolonie te annexeren, kan hij meteen de wereldmarkt van fosfaat domineren. Vorig jaar verhoogde Marokko zijn fosfaatprijs op eigen houtje met 400 %, en het land levert nu al 37 % van de wereldopbrengst, aan fosfaat. Het arme Mauretanië, dat als ewige inkomst ijzererts (uit de ijzererts-mijnen van Fdérík, die in 1974 door de staat werden genationaliseerd), bezit zou best een deel van de mineralenrijkdom van de Spaanse Sahara kunnen gebruiken. Algerije stelt zelf geen eisen op het betrokken protectoraat doch is sterk geïnteresseerd voor een toegang naar zee voor het ijzererts uit Gara-Ejebilet (in het uiterste westen van het land) en zou daarom in de grond een onafhankelijke staat wel genegen zijn. Spanje zelf blijft wel bereid zijn vroegere kolonie af te staan, op voorwaarde dat het voor zijn investeringen in de fosfaatmijnen wordt schade-loos gesteld.

De houding van de bevolking zelf.

In de Spaanse Sahara hebben zich, onder druk van de buurlanden en hun rivaliteiten, drie groepen ontwikkeld. Een nogal onbelangrijke groep, die gevormd wordt door de PUNS (partij van de nationale eenheid van de Saharawi's), een Spaansgezinde, nationale partij, die de enig wettelijk erkende beweging is in de Spaanse Sahara, wenst alles bij het oude te laten. Een andere beweging, de FLU (Front voor de Bevrijding en de Eenheid), naar schatting vijfhonderd man sterk wordt gesteund door Marokko en is volgens sommige bronnen een eenheid van het Koninklijk Marokkaans leger. Tenslotte het Frente POLISARIO (Volksfront voor de bevrijding van Seguia-El-Hamra en van Rio de Oro) dat steun geniet van Algerije, Mauretanië en Lybië. Dit laatste is gegroeid uit het Bevrijdingsfront van de Sahara, opgericht in 1968, dat in juni 1970 in El-Ajoen, hoofdstad van Seguia-El-Hamra, een grote manifestatie voor interne autonomie hield, die echter bloedig uiteengedreven werd. Als gevolg hiervan heeft het Bevrijdingsfront zich drie jaar later gereorganiseerd in het Frente POLISARIO. Dat men van dit laatste pas in het begin van dit jaar het bestaan leerde kennen is te wijten aan de politiek van de overheid die de betekenis ervan wil minimaliseren. Het Frente POLISARIO streeft naar onafhankelijkheid en een authentieke nationale eenheid, en wil langs gewapende weg zijn doeleinden bereiken. Wat het nationaal-actie-programma betreft, stelt het Frente zich tot doel de bodemrijkdom van de westelijke Sahara te nationaliseren, een industrialisatiepolitiek te voeren en de landbouw en de opvoeding te bevorderen. Op buitenlands vlak streeft het Frente naar niet-gebondenheid en voelt het zich verstrengeld met de Derde Wereld, de Afrikaanse Unie en de Arabische Wereld.

Het diplomatiek offensief van Hassan II

Het geschil rond de Spaanse Sahara is ontstaan toen de despotische koning Hassan II van Marokko - mede onder druk van de oppositie, vooral van de Istiqlal, de socialistische Unie van de volkmachten en de Partij van de vooruitgang en van het socialisme, die vreesden dat de Spaanse Sahara hen zou ontsnappen - in zijn troonrede van 8 juli 1974 in alle scherpheid stelde dat 1975 voor de Spaanse Sahara het 'jaar van de bevrijding van het Spaans-koloniaal juk' zou worden, waarmede hij een groot diplomatiek offensief startte. Het ligt voor de hand dat niet de 'vrijheidsstrijd' van de plaatselijke bevolking, maar uitsluitend de ongelooflijke rijkdom aan fosfaat Hassan bekoort. De oorlogsverklaring van deze laatste leidde begin augustus 1974 tot onderhandelingen in Madrid tussen de Spaanse en Marokkaanse premiers en hun ministers van Buitenlandse Zaken, met als enig resultaat dat Madrid op 21 augustus de Verenigde Naties ervan

verwittigde dat het in de eerste helft van 1975 en onder UNO-controle een referendum over zelfbeschikking zou houden onder de 'autochtone bevolking' van Spaans-Sahara, zoals reeds in 1966 was gevraagd.

Noch Marokko, noch Mauretanië, noch Algerije stemden daarmee in, omdat zij vreesden dat Spanje door manipulatie de plaatselijke bevolking zal weten te overhalen alleszins de fosfaatmijnen in Spaanse handen te laten. Deze vrees is overigens gegrond: sedert de ontdekking van het fosfaat heeft Spanje de bevolking van haar protectoraat nogal verwend: Ze geniet immers van de beste sociale voorzieningen in Afrika (zoals voedsel en waterputten) en men schenkt zelfs gratis bedevaartvluchten naar Mekka.

Marokko nam daarom in september 1974 het besluit de hele zaak voor het Internationaal Gerechtshof van Den Haag te brengen, een beslissing die in december van datzelfde jaar door de Algemene Vergadering van de UNO werd goedgekeurd. Op verzoek van de UNO besloot Spanje dan het referendum in haar kolonie uit te stellen tot na de uitspraak van het Hof in Den Haag.

Ondertussen werd na de Arabische topconferentie in Rabat in oktober 1974 een geheim akkoord getekend tussen Marokko en Mauretanië: Op grond hiervan zouden beiden landen de Sahara willen verdelen en gezamenlijk de fosfaat van Seguia-El-Hamra willen exploiteren, al zou dit gebied onder de soevereiniteit van Marokko komen.

Het Sahara-konflikt kreeg een plotse wending einde mei van dit jaar, toen de Spaanse regering het verrassende bericht de wereld instuurde dat Spanje zich zo snel mogelijk uit de westelijke Sahara zou terugtrekken en de macht aan de plaatselijke bevolking zou overdragen. Deze beslissing moet men natuurlijk met de nodige skensis bekijken. Spanje zal niet zomaar de rijkdommen van de Sahara aan wie dan ook kado doen. Maar wellicht vrees men in Madrid verwickeld te raken in een koloniale uitputtingsoorlog, zoals dat bij Portugal het geval was, en vooral de gevolgen daarvan op binnenlands vlak, waar de toestand al gespannen genoeg is.

Op 16 oktober 11. bepaalde het Internationaal Gerechtshof in Den Haag dat de westelijke (Spaanse) Sahara ten tijde van de kolonisatie door Spanje geen gebied was, dat aan niemand toebehoorde. Het Hof kwam zowel t.a.v. Marokko als van Mauretanië tot de vaststelling dat er geen sprake was geweest van banden van territoriale soevereiniteit. Dus was er volgens het Hof niets wat de toepassing kon tegengaan van het beginsel van zelfbeschikking via de vrije en ware uiting van de wil van de volken van het gebied. Dit beginsel wordt ook gesteund door Algerije, dat samen met de UNO en het Internationaal Gerechtshof wil dat in de

|Spaans Sahara op zijn minst een volksraadpleging over de eigen toekomstverwachtingen dient te worden georganiseerd. Hiervan wil Marokko in geen geval horen.

De 'vredesmars' naar de Spaanse Sahara Het is als reactie op het besluit van het Internationaal Gerechtshof dat de diktatoriale Hassan II besloot een 'vreedzame mars' van 350.000 'vrijwillige Marokkanen naar El Ajoen te organiseren om zijn eisen op de Spaanse Sahara kracht bij te zetten. Voor bedreigde regimes als dat van Hassan, die elke linkse uitzijende oppositie wreed en genadeloos onderdrukken is een dergelijke mars, waarbij vooral gedweept wordt met nationale gevoelens, een ideale uitlaatklep om de aandacht van de interne moeilijkheden af te leiden.

De mars is inderdaad, tijdens de eerste week van november, doorgegaan, maar niet o.l.v. Hassan II. Het merendeel van de 'vrijwilligers' heeft halt gehouden aan de grens met Spaans-Sahara, terwijl zowat 40.000 Marokkanen de grens hebben overgestoken en de mijnenvelden van de eerste spaanse verdedigingsgordel bereikten. Hier stonden ze oog in oog met de Spaanse troepen, die samengetrokken waren in een gebied dat 25 km van de grens ligt. Het eigenlijke doel van de mars, nl. de hoofdstad El-Ajoen werd evenwel niet bereikt. Na enkele dagen werd, na een overleg van de Marokkaanse koning met de Spaanse minister Carro Martinez, waarbij geen van beide als overwinnaar of verliezer naar voo. kwam, door de vorst een einde gemaakt aan de 'vreedzame mars', nadat hij verklaard had dat de mars zijn doel had bereikt. Verder sprak Hassan tot zijn volk "dat het er nu op aankomt de toekomst op lange termijn uit te bouwen, om samen met Spanje naar nieuwe horizonten te stappen". Het kwam er dus enkel op aan Spanje er op te wijzen dat het rekening moest houden met Marokko indien het zich op een waardige wijze uit de Sahara wil terugtrekken, , zonder hierbij al zijn belangen te verliezen.

Hiervoor hebben 350.000 Marokkanen honderden kilometers door de woestijn moeten trekken en gedurende een vijftal dagen moeten verblijven langs de grens, in kleine tenten, zonder sanitaire inrichting, en zonder enige berichtgeving. De deelnemers aan deze mars, die enkel het idee in hun hoofd hadden in El-Ajoen hun theetje te kunnen koken, zullen niet zonder ontgoocheling en zelfs wrok de terugweg hebben aangevat.

Dit zotte avontuur zal iets minder dan een oorlog hebben gekost, wat te begrijpen is wanneer men weet dat men 350.000 mensen moest voeden in een woestijngebied, waar er niets, zelfs geen waterput, te vinden is ; zonder te spreken van de brandstof die nodig was voor de talrijke voertuigen die voor deze mars werden ingezet.

Hoe het konflikt zich verder zal ontwikkelen is vooralsnog onzeker. Spanje zal waarschijnlijk aansturen op een gezamenlijke uitbating van het Sahara-fosfaat, met Marokko, Mauretanië en eventueel Algerije, of zondig zelf met het Fronte POLISARO zelf. Naar verluid heeft Madrid een geheime overeenkomst gesloten met Marokko, waarbij dit laatste de Spaanse Sahara als een 'speciale provincie' zou overnemen. Van zelfbeschikking voor de Sahaoui's zal hoogstwaarschijnlijk niets in huis komen, Daarvoor is de bevolking te arm en de ondergrond te rijk.

Filip De Paepe.

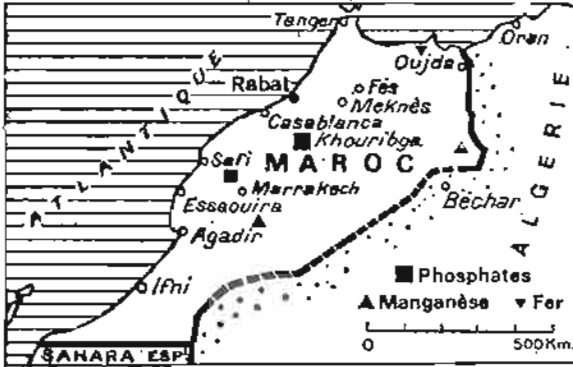
Geraadpleegde Informatiebronnen :

Le Monde Diplomatique augustus 1975
Kritak-dossier juni 1975 'Het zonnige Spanje' p. 52-54
Keesings Historisch Archief, 24/10/75
'Le Monde' van 9 en 11/11/1975
De Nieuwe No 605
Spectator 21/9/1974 en 25/10/75

EVEN UW AANDACHT

MAROKKO

Hoewel de Portugezen in 1415 Ceuta veroverden (dat zij later aan Spanje moesten afstaan) en de Spanjaarden in 1496 Melilla in bezit namen, werd een verder Europees doordringen tot staan gebracht tot het einde van de 19de eeuw.

In 1906 werden op de conferentie van Algeciras de Franse en Spaanse voorrechten bevestigd.

Na een verzoek om hulp door sjerief Moelai Hafid greep Frankrijk in. Lyantey pacificeerde Marokko. Van 1912 tot 1956 was Marokko verdeeld in een Frans protektoraat (Frans-Spaanse conventie van 1912) en de internationale zone van Tanger (ingesteld door Frankrijk, Spanje en Engeland in 1923). Na een langdurig conflict met sultan Mohammed V kwam op 2 maart 1956 een einde aan het Frans protektoraat en werd Marokko onafhankelijk.

Op 7 april 1956 volgde de afschaffing van de internationale status van Tanger.

Op 18 augustus 1957 gaf Sultan Mohammed V zich de titel van koning. Op 30 juni 1969 werd de Spaanse enclave Ifni aan Marokko overgedragen.

In juni 1971 vond een mislukte staatsgreep van het leger plaats, in augustus 1972 werd een luchtmachtcoup vrijdeld.

Sociale rust blijft bedreigd door economische afhankelijkheid en tegenstellingen tussen sterk westelijke, gedeeltelijk werkloze, industriebevolking en eerder snel opgekomen moderne kustcentra.

OPPERVLAKTE : 446.550 km² (15 x België)

INWONERS : 15.380.000 (telling 1971)
= 35 per km².

HOOFDSTAD : Rabat.

STEDEN : Casablanca 1.561.280, Rabat 534.270, Marrakesj 390.480, Fez 379.790, Meknès 362.840, Tanger 215.502.

BEVOLKING : Arabieren 70%, Berbers ca. 20% ; in het zuiden negers ; 170.000 buitenlanders (schatting 1970).

RELIGIE : Mohammedanen 95% ; ca 210.000 r.-k. en 70.000 joden.-

STAATSVORM : Constitutionele monarchie.
Staatshoofd : koning Hassan II

Parlement : 1 kamer.

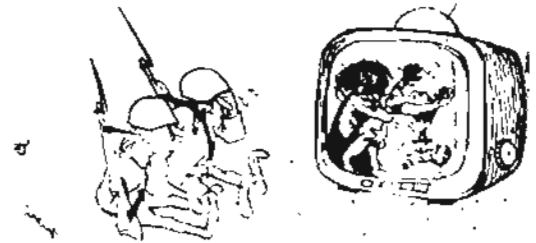
POLITIEKE PARTIJEN : Verdeling 90 gekozen parlementsafgevaardigden na verkiezingen van augustus 1970 : Mouvement populaire 21, Istiqlal 4, UNFP 1, Parti démocratique constitutionnel 1, onafhankelijken 63. (De verkiezingen werden door de Istiqlal geboycot).

BRUTO NATIONAAL PRODUKT : 8.700 BF per inwoner.

EKONOMIE : De landbouw is voor 70% van de bevolking de voornaamste bestaansbron. Van groot belang is de mijnbouw vooral fosfaat. De industrie is sterk in ontwikkeling evenals het toerisme.

VERKEER : Wegen : 24.757 km (primaire).
Voornaamste havens : Casablanca, Tanger en Kenitra.

(T.B.)

GRENS

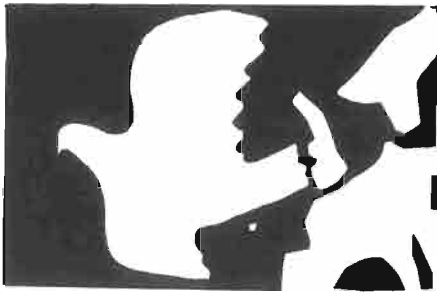
*Vij weten weinig van elkander,
Alsof wij jaren lang,
De ene voor de ander
Schuwker waren, bang.*

*Vij kennen kleinigheden;
Raken wel aan de grens
-Roepels, gevals, steden-
Maar nooit de mens.*

*Vij bouwen zellen bruggen,
Zijn zelden innig één.
Achter een leeuwbruggen
Staan wij...'*

*Om dat wij weinig weten van elkander,
Zijn wij...'
Om dat wij...'
...'*

F. VAN SIEENKISTI

EUROPA

NOORD-IERLAND

Martelpraktijken in Noord-Ierland :

Noord-Ierland :

"Sensory deprivation"

Vijf maanden geleden stierf in Belfast Sean McKenna. 46 jaar oud, stierf hij aan hartaanval. Nu sterven er wel meer mannen van deze leeftijd aan hartaanvallen. Wat is er dan zo bijzonder aan de dood van Sean McKenna ?

McKenna was het eerste proefkonijn ("the guineapig") dat gestorven is. Op 9 augustus 1971 werden 12 mannen geselecteerd voor een sinister experiment op het gebied van marteling door het Britse Leger in Noord-Ierland.

Men wilde gaan uittesten welke invloed de beroving van het normaal gebruik der zintuigen had op gedetineerde terroristen. Doel : gemakkelijker bekomen van gewenste inlichtingen.

Wat is nu precies "sensory deprivation"? Kort gezegd is het de kunstmatige beroving van het gebruik van de zintuigen. In de praktijk van Noord-Ierland komt dit neer op het volgende : (1) de gevangenen wordt een soort hoed over het hoofd getrokken ; (2) konstant gebruik van een geluidsapparaat, dat een zeer hoog irriterend geluid voortbrengt (vgl. testgeluid) ; (3) langdurende perioden van onbeweeglijkheid, waarbij de gevangenen gedwongen worden tegen een muur te leunen, de benen wijd uit elkaar, staande op tenen en waarbij ze enkel met de vingertoppen de muur raken ; (4) weinig of geen eten of drinken ; (5) tenslotte worden de slachtoffers gedwongen kleren te dragen die hen verschillende maten te groot zijn. Hierbij komt nog dat de gevangenen dagenlang van hun slaap beroofd worden. Hoewel dit niet strikt tot sensory deprivation behoort, komt dit slaapgebrek het hele proces wel versterken. De maatregelen (1), (2), (3), en (5) veroorzaken een grondige verstoring van de gezichtszin, gehoorzin, de kinesthetische en de tastzin, terwijl de maatregel (4) de hersenen beroofd van zuurstof, en suiker, noodzakelijk voor een normaal metabolisme. (1)

Sensory deprivation lijkt relatief onschuldig, althans wanneer we deze vorm van marteling vergelijken met de vaak uiterst brutale 'traditionele' vor-

men van fysische martelingen (stokslagen, elektrische schokken, uittrekken van de ledematen, enz.). In feite echter is het een van de meest gevaarlijke en geraffineerde vormen van marteling, omdat het slachtoffer in een kunstmatige psychotische staat brengt en hem letterlijk van zijn zinnen berooft.

In zijn boek "The Guineapigs" geeft John McGuffin verschillende gesprekken weer met een aantal 'proefkonijnen', waarin deze getuigen van de diepgaande invloed van deze methode van martelen op hun psychische en fysische toestand. Zelfmoordpogingen bleven niet uit. De meeste onder hen kregen angstaanjagende hallucinaties, gepaard gaande met langdurige black-outs.

De 14 'guineapigs', die gedurende drie jaar in een concentratiekamp (Long Kesh) systematisch op hun reacties onderzocht werden door psychiaters van het Britse leger, werden uiteindelijk vrij gelaten. De meeste onder hen ontvingen een geldelijke compensatie, maar enkele werden terug opgepikt om de effecten op lange termijn van de 'sensory deprivation' te blijven bestuderen. De 14 slachtoffers klagen over achtervolgingswaan, blackouts, geheugenverlies en zware migraine. En dit reeds vier jaar na de experimenten met 'sensory deprivation'.

Inderdaad experimenten. Het is thans gekend dat Noord-Ierland gebruikt werd als test-basis door het Britse leger voor het experimenteren met wat genoemd werd "new interrogation-technologies". In eerste instantie voor eigen gebruik in de bestrijding van de stadsguerilla in Ulster. De resultaten van de 'sensory-deprivation'-experimenten waren zo belangrijk dat de hoogste Britse leger autoriteiten besloten hun bevindingen te 'exporteren' naar hun kollegas van de NATO.

We vinden de draad terug in... België. In november 1971 werden tijdens oefeningen tussen Belgische, Nederlandse, Britse en Amerikaanse eenheden een aantal Belgische commandos gevangengenomen en gemarteld. Een jaar later (20 november 1972) werden zes Belgische commandos vóór een Luiks Gerechtshof schuldig bevonden aan martelpraktijken. In een verklaring vanwege de veroordeelden heette het dat ze één en ander geleerd hadden van speciale Britse instructeurs.

Ook West-Duitsland is erg geïnteresseerd in de experimenten met 'sensory-deprivation'. In weerwil van allerlei (nationale en internationale) protesten ontteent klacht bij de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens is het West-Duitse departement van justitie doorgegaan met het bouwen van speciale isolatiecellen en -vleugels. Verschillende leden van de Baader-Meinhof groep werden in dergelijke cellen ondergebracht. Monika Berberich bracht zelfs drie jaar

in deze cellen door. Advokaten van de verdediging hebben beweerd dat de Duitse autoriteiten deze technieken hadden overgenomen van de Britse experimenten in Ulster.

Marteling en wreedheden zijn zo oud als de oorlog zelf. Alleen de technieken blijven evolueren. Zo werden de sensory deprivation experimenten niet alleen opgezet met het doel informatie te verkrijgen over de guerilla-activiteiten in Noord-Ierland, maar gewoon om het systeem te perfectioneren. Dat deze dingen zo dicht bij ons gebeuren, maakt de vaststelling alleen nog akeliger. Dit stemt tot ernstig nadenken : wat ginds kon, kan ook hier... Ben Afschrift

Bronnen :

John McGuffin, The Guineapigs, Penguin books, S 310, London 1975.

John McGuffin, The Use of Sensory Deprivation as Torture in Northern Ireland.

Paper voor de 'Conference for the Study of Deviance and Social Control, Amsterdam, september 1975.

Kevin Boyle, The changing nature of legal repression in Northern Ireland, Queen's University of Belfast, 1975.

WAAROM DEZE GEHEIM DOENERIJ ?

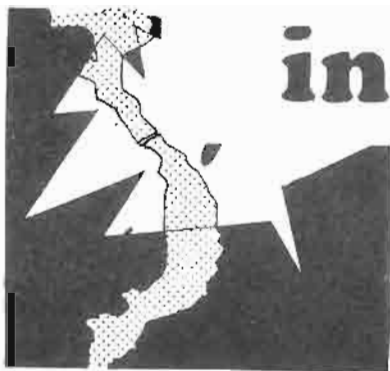
Enkel in Le Monde (21/10) en in Le Soir vonden we een heel kort bericht waarin werd bekendgemaakt dat op zaterdag 18 oktober in het Kasteel van Hertoginnedal in de Brusselse omgeving een "kleine topkonferentie" doorging.

Deze "geheime bijeenkomst" die doorging onder voorzitterschap van Eerste Minister Tindemans, werd o.m. bijgewoond door : W. Martens (CVP), Nothomb (PSC), W. Claes en A. Cools (BSP) Eerste Minister Den Uyl uit Nederland, Kanselier Schmidt en Wenner (SPD), Carstens (C.D.U.) de Conservatieve oud eerste Minister Heath voor Groot Brittannië, de Kristen Demokratische Minister Malfati voor Italië de rechtse Minister Abelin en de voorzitters van de Franse Senaat en van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, Poher en Faure, de rechtse Franse Vakbondsleider Bergeron, enz., enz ? Deze vergadering werd reeds in april jongstleden vastgelegd bij de ontbinding van het comité Monet. Het is wel opvallend dat gans de Belgische pers, radio en T.V., die anders over alles en nog wat schrijver, over deze bijeenkomst het grootste stilzwijgen bewaard hebben. Betekent dit enerzijds niet dat hier zeer duidelijke afspraken gemaakt werden ? Anderzijds vernemen we toch dat politieke verantwoordelijken en staatslieden, die een verplaatsing naar Brussel ondernemen dit zeker niet doen om samen onder vrienden een tas koffie te komen drinken.

Waarom al deze geheimdoenerij ? Wat werd hier besproken tussen vertegenwoordigers, regerings- en oppositiepartijen waarover de openbare opinie niets vernemen mag ?

Uit : "De Volkskrant"

indochina

VIETNAM

Peggy Duff, uitgeefster van Vietnam International, had begin augustus van dit jaar in Japan een gesprek met enkele afgevaardigden uit Noord- en Zuid-Vietnam die aanwezig waren op de Gensuikyo konferentie (ter herdenking van de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki).

Het herstel van de eenheid van Vietnam is een gekompliceerd proces met veel verschillende aspecten. Het zal enige tijd kosten om dit proces te voltooien.

Geografies bestaat de grens langs de 17de breedtegraad niet langer, er is geen scheidslijn meer tussen noord en zuid. De contacten tussen beide delen zijn hersteld. De enige beperking op deze contacten wordt opgelegd door het beschikbare aantal transportmiddelen (bussen en treinstellen), maar men doet alle moeite om ook deze beperking zo snel mogelijk op te lossen.

Telefonie- en briefcontact is thans geheel open. Voor sociale- en familiecontacten is er nu geen enkele barrière meer tussen noord en zuid. Mensen in het noorden en in het zuiden verlangen er niet alleen naar oude relaties en vrienden op te sporen, maar willen ook graag met eigen ogen zien wat er met de andere helft van Vietnam sinds 1954 is gebeurd.

De economieën van noord en zuid hebben elkaar altijd aangevuld; dat wil zeggen het zuiden zond rijst naar het noorden en het noorden zond steenkool en andere grondstoffen naar het zuiden. Naarmate de wederopbouw vordert, met name van de landbouw in het zuiden, zal de handel zich gaan ontwikkelen en uitbreiden.

Er is op het moment een ernstig tekort aan rijst in het zuiden. Maar als de vluchtelingen naar hun huis terugkeren en de landbouw in het zuiden zich gaat ontwikkelen zoals zij zich in de laatste 20 jaar in het noorden heeft ontwikkeld, zal er een overschot komen dat naar het noorden gezonden kan worden.

Er is een begin gemaakt met het verbeteren van de irrigatiewerken, met het tweemaal per jaar verbouwen van rijst en daartussen een derde gewas (bijv. groente), en met het in cultuur nemen van verlaten of nog niet ontgonnen gronden.

Als er koöperaties gevormd zullen worden, zal dit, zoals dat ook in het noorden is gebeurd, plaats vinden door overreding, en niet door dwang. Technische hulp van het noorden en van andere landen is nodig in de vorm van deskundigen, gereedschappen en materialen, elektrische pompen, tractoren en kunstmest.

Een enorm probleem is het grote aantal soldaten (met hun families en andere van hen afhankelijke personen een aantal van 5 miljoen) die geen andere vaardigheden hebben geleerd dan het gebruiken van een M-16 (een vuurwapen).

Zij hebben geen enkel vak geleerd. Aangezien lichamelijke arbeid zeker nodig is om het platteland te herstellen en nieuwe kultuurgebieden in gebruik te nemen, zal het aandeel van de ex-militairen daarin niet veel helpen, tenzij zij ervan overtuigd raken dat zij - vrijwillig een rol moeten spelen in de wederopbouw van het land. Men heeft de verleiding weerstaan deze mannen gelijk aan het werk te zetten en er wordt veel tijd en moeite gegeven om hen ervan te overtuigen dat er voor hen een plaats is in het nieuwe Vietnam en een veel betere toekomst voor zichzelf en hun families dan vroeger toen zovele mensenlevens verloren gingen door de oorlog.

Het psychologische aspect van de hereniging wordt als zeer belangrijk gezien. Angst voor het noorderlijke kommunisme, vele jaren lang door Fransen en Amerikanen en hun lakeien aangewakkerd, moet vervangen worden door begrip voor de grondslagen van een totaal ander type samenleving. De terugkeer naar de traditionele cultuur van Vietnam vormt hier een belangrijk onderdeel waarbij Vietnamezen uit noord en zuid samenwerken. Er was in het begin een korte periode van negatieve uitingen (zoals het verbranden van Amerikaanse boeken in Saigon). Nu ligt de nadruk op de Vietnamese cultuur, op wat goed is, en niet op wat slecht is. Bijeenkomsten van artiesten, musici en schrijvers vinden plaats, meestal bestaande uit mensen uit het zuiden met gastbezoekers uit het noorden.

Zoals door het Nationale Bevrijdingsfront al vele jaren is toegezegd, worden uitgebreide sociale diensten ingesteld, zowel voor gezondheid als voor onderwijs. Dit is tevens een vorm van integratie met het noorden waar dergelijke instellingen al sinds het eind van de vijftiger jaren bestaan. In het zuiden beston-

1 - 2 buitencoöperatie in het noorden (H-V-1-17) Dergelijke zullen ook in het zuiden ontstaan

den dergelijke diensten niet. Er waren weinig scholen, hier en der verspreid en voornamelijk alleen voor de rijken. Mediese behandeling werd voornamelijk door buitenlanders gegeven. Het is daarom niet alleen een kwestie van heropvoeding van onderwijzers. Vele nieuwe onderwijzers, artsen, verpleegsters en mediese werkers moesten worden opgeleid. Veel artsen leven nu als vluchteling in het buitenland. Het noorden helpt hier, niet alleen door onderwijzers en medies personeel in eigen instituten op te leiden, maar ook door deze mensen aan het zuiden te lenen. Het is echter geen proces met éénrichtingsverkeer. In het zuiden bestond een scholingsperiode van 12 jaar, in het noorden van 10. Nu is het noorden bezig haar systeem eveneens 12-jarig te maken, wat een redelijke ontwikkeling is, nu de oorlog voorbij is. Op deze wijze verloopt de integratie tussen noord en zuid, die in de eerder bevrijde gebieden reeds was begonnen, nu zeer snel.

Evenals het noorden in 1954, heeft nu het zuiden te maken met enorme problemen door de plotselinge stopzetting van buitenlandse hulp, gebrek aan grondstoffen voor de bedrijven en een ernstig tekort aan technici.

Sommige problemen zullen met hulp van buitenlandse vrienden moet worden opgelost, maar een belangrijk deel van de technische hulp komt van het noorden; gedeeltelijk - maar zeker niet geheel - van mensen uit het zuiden (en hun kinderen) die in 1954 naar het noorden waren gegaan. Het feit dat de DRV tijdens de gehele oorlog, ook tijdens de zwaarste bombardementen, door ging met hoge prioriteit te geven aan technische opleiding, heeft tot gevolg dat zij nu mensen hebben om naar het zuiden te sturen om in de noodsituatie te helpen. Ook dit is een aspekt van de hereniging. Talloze voorbeelden kan men beluisteren in de radioprogramma's van Saigon en Hanoi. Op 5 augustus meldde de Bevrijdingsradio in het zuiden dat de provincie Nghe An in het noorden 55 arbeiders, managers,

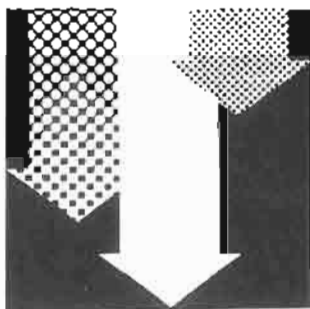
technici en administrateurs met uitrusting en materiaal naar Quang Ngai in het zuiden had gezonden om er een machine-werkplaats te bouwen, die de naam An Ngai zal krijgen. Alle meegebrachte machines zullen op 2 september gaan draaien. Hanoi meldde op 9 augustus dat het Centraal Komitee van de Economies Wetenschappelijke Vereniging onlangs was bijeengekomen om de economiese situatie in het zuiden te bestuderen.

De politieke eenwording, de integratie van beide regeringen, is, naar men vertelde, een aspekt van de hereniging waarover zelfs nog geen discussies zijn gevoerd. Die eenwording zal later bereikt worden nadat de geleidelijke versmelting van de twee samenlevingen op alle andere terreinen is voltooid. Nog enige tijd zullen er twee regeringen bestaan, die beide in de Verenigde Naties vertegenwoordigd zullen zijn. Intussen zal het proces voortgaan, op het ene terrein sneller dan op het andere. De definitieve vorm van de huwelijksceremonie moet nog besproken en goedgekeurd worden.

Toen de DRV en de VRR, tijdens de jaren van onderhandelingen in Parijs, zeiden dat de hereniging enkele jaren zou duren, was dit geen concessie om Kissinger tevreden te stellen, maar een realistische schatting van de tijd die nodig was om de eenheid met succes tot stand te brengen in het belang van het volk.

Uit : "Vietnam bulletin" 15-11-75.

dokument

PANAMA

Zal Panama zich kunnen bevrijden uit de greep van de V.S. en van het kapitaal ?

De vraag die men zich in het kleine republiekje" Panama (2 x zo groot als België, met anderhalf miljoen inwoners) nu stelt is of de nationalistische Omar Torrijos Herrera, de sterke man van het regime aan het bewind sedert 1968, er zal in slagen de yankee-boeien te doorbreken, waaraan het met handen en voeten gebonden is.

PANAMA, het zoveelste slachtoffer van het noord-amerikaanse imperialisme

A. Een kanaalzone : bron van geld en
=====
een schat van een militaire basis.
=====

Panama staat onder regelrechte en dagelijkse noord-amerikaanse controle. Panama dat begin deze eeuw tegen Colombia in opstand kwam, waarmee het één geheel vormde, werd toen gesteund door de V.S. en bekam in 1903 zijn onafhankelijkheid in ruil voor nieuwe boeien, die van het "moderne" kapitalistische uitbuitings-systeem. Het toendertijd in konstruktie zijnde kanaal dat een verbinding mogelijk maakt tussen de Stille en Atlantische Oceaan en het panamese grondgebied in twee klieft, samen met een zone langs beide zijden van het kanaal over een breedte van 10 mijl, werd aan de V.S. afgestaan en kwam onder de volledige en uitsluitende soevereiniteit van dit land.

Verlengstuk van het noord-amerikaanse grondgebied.

Deze zone waar 50.000 noord-amerikaanse burgers en 12.000-tal militaire

verblijven, staat uitsluitend onder noord-amerikaanse jurisdictie. Het wordt bestuurd door de Noord-amerikaanse Minister voor Defensie ter plaatse vertegenwoordigd door een militaire gouverneur, die tegelijkertijd voorzitter van de Kanaalmaatschappij is.

Het territorium beslaat 1.400 km² en bestaat uit 3,5 % grond ten dienste van het functioneren van het kanaal, 37% voor de noordamerikaanse militaire beslissen, 51 % ongebruikte gronden. Alle 200 kanaalpiloten zijn Amerikanen. Panamese arbeiders en bedienden worden er twee en een half maal minder betaald dan de Amerikanen.

Bron van inkomsten, vooral voor de V.S.

De V.S. houdt voor dat Panama het gemiddeld inkomen per inwoner van Panama één van de hoogste onder de latijns-amerikaanse landen is, dank zij het kanaal. In 1973 nam Panama inderdaad de vierde plaats in met zijn 940 dollar. Dit economisch criterium vertolkt echter niet de toestand van de grote massa, die net zoals in de meeste andere steden van Latijns Amerika op mekaar gepakt zit in erbarmelijke poblaciones en bijzonder weinig te delen heeft uit de koek van het internationale en zelfs nationale kapitaal. De inkomsten afkomstig van de kanaalzone doen wel het bruto-nationaal-product van het land stijgen, maar voor de rest blijft het zeer sterk gekoncentreerd in de handen van een klein deel van bevoorrechten..

Uit een UNO-rapport van CEPAL (Economische Commissie voor Latijns-Amerika) blijkt dat de V.S. meer winsten haalt uit het Kanaal dan Panama zelf of de landen die er gebruik van maken.

De V.S. klagen erover dat de Kanaal-maatschappij deficitair werkt, vooral nu er sedert de crisis een duidelijke vermindering van verkeer vastgesteld werd.

In Panama echter ziet men de problemen gans anders. Het blijkt immers dat de maatschappij nooit een deficit zou lijden indien het zich zou beperken tot de activiteiten betreffende het beheer van de waterwegen. Zoals uit de CEPAL-studie tot uiting komt, eisen deze beheerskosten slechts 31% van de totale kosten van de Maatschappij op. De 69 % gaan op in "diensten" zoals onderwijs, gezondheid, enz. die tot de bevoegdheid van Panama zelf behoren, of in de eerste plaats ten laste van 14 militaire basis-sen zouden dienen te vallen.

Hoe het ook zij, de winsten die de amerikaanse schatkist inkasseerde over de periode 1915-1970, bedragen na amortissement, 648 miljoen dollar zoals uit het zakentijdschrift El Ejecutivo blijkt.

Bovendien betekent de soevereiniteit over de kanaalzone voor de V.S. een onvoorstelbare bron van indirecte winsten. Daar is bijvoorbeeld het voordeel van

gratis onderbrengen van militaire basissen van het Southern Command en de instructiekampen, waar de latijns-amerikaanse geallieerden van de V.S. worden opgeleid, terwijl deze post gemakkelijk tot 250 miljoen dollar per jaar zou oplopen.

De absolute controle over het kanaal laat anderzijds toe het transport per zee te subsidiëren door de zeer lage betalingsrechten. Deze praktijk laat toe aan de schepen in transit die van of naar de V.S. varen, per jaar 620 miljoen dollar uit te sparen.

De winsten voor Panama zelf zijn lager. De huur betaald door de V.S. waarvan het bedrag sedert 1903 ongewijzigd bleef, is niet meer dan 1,9 miljoen dollar per jaar. Volgens de berekeningen van Washington zou het jaarlijkse totaal aan lonen uitgekeerd aan Panamezen, die in de kanaalzone werken, 200 miljoen dollar bedragen. De economist Javier GOROSTIAGA echter geeft het bedrag of van 1.983 miljoen dollar over de lange periode 1915-1970.

Ergoer nog dan de afvloeiing van winsten naar de V.S., is dat deze hele geschiedenis een ontwijking van de panamese economie voor gevolg heeft. Op dit kleine strookje wordt immers 50% van de bevolking tewerkgesteld, is 70% van de industrie gelegen en gebeurt 80% van de handel.

Hoe lang zal de afhankelijkheid voortduren ?

De herziening van dit fameuse verdrag van 1903 is reeds 15 jaar hangende. Het kwam echter opnieuw in de aktualiteit toen Kissinger er zich in 1974 mee ging bezighouden. Er was sprake dat een nieuw verdrag tegen het einde van dit jaar zou tot stand komen. Naar mate dat er meer bekendheid wordt gegeven aan het probleem van de Kanaalzone van Panama, en er meer mobilisatie onder de arbeiders en studenten in Panama zelf komt, dreigen de moeilijkheden i.v.m. de besprekingen zich op te stapelen, en wordt de druk van de V.S. op Torrijos, die zich een anti-kapitalistisch image (maar verre van een anti-kapitalistisch) image heeft gekreeërd groter.

Volgens doorgaans goed ingelichte bronnen zouden de V.S. de controle over de kanaalzone in ieder geval niet vóór het jaar 2000 uit handen geven. Bovendien wordt hieraan nog een dubbele voorwaarde gesteld : ten eerste dat men de verdediging van de kanaalzone gewaarborgd blijft voor een bijkomende periode van twintig en vijftig jaar ; ten tweede dat er voorzien wordt in het behoud van enkele militaire basissen voor onbeperkte duur.

Als loon zou Panama ontvangen enkele onmiddellijke economische vooroordingen, zoals de transfert van industri-

ële en commerciële activiteiten van de Kanaalmaatschappij aan panamese ondernemers of de reëvaluatie van het huurgeld voor de zone, wat op ongeveer 50 miljoen dollar zou komen. Alles bij mekaar een armoedeloon dus, en een in stand houden van alle militaire en economische afhankelijkheidsbanden. De mogelijkheid dat Torrijos hierop zal ingaan is groot, vooral nu de financiële toestand van Panama bijzonder hachelijk is geworden.

Eën ding staat intussen wel (historisch) vast : een doorbreken van deze imperialistische afhankelijkheidsbanden kan slechts gebeuren wanneer de binnenlandse kapitalistische structuren hardhandig worden aangepakt, iets wat zeker niet van een leien dakje loopt, zolang de arbeidersmassa niet voldoende bewust en degelijk zelfstandig georganiseerd wordt.

B. Er is ook de banaan en... de multinational

De kanaalzone is niet het enige blok aan het been van de Panamezen. Er is ook de banaan, de door ons zo wel geapprecieerde "banaan met standaard", de Chiquita.

De banaan vertegenwoordigt 53% van de uitvoer van Panama, en vormt de tweede inkomstenbron. De produktie en commercialisatie van die banaan is echter volledig in handen van de Amerikaanse multinational, United Brands Co. (vroeger de beter bekende United Fruit), die samen met Del Monte en Standard Fruit vrijwel gans Centraal-Amerika onder de knoet heeft (1).

United Brands is de grootste grondeigenaar van Panama met 24.000 ha. en stelt 15000 Panamezen te werk. Tot 1940 werd ze van iedere belasting vrijgesteld. Vadien bleef het beperkt tot enkele centiemmen per kist van 20 kg. bananen.

Als reactie op die toestand werd Panama de grote promotor van de Unie van bananeneksporterende landen (UPEB) en stelde voor om iedere kist één dollar te heffen, o.m. de bijkomende kosten tengevolge de hoge petroleum prijzen (bijkomende kost van 60 miljoen dollar per jaar) te compenseren.

De reactie van United Brands bleef niet lang uit. Zij stopt iedere activiteit in Panama en twee miljoen kisten worden in de zee gegooid. Dit doet de toon van Panama dalen. De één-dollarbelasting wordt voorlopig niet toegenast, maar er wordt wel gedreigd met een nationalisatie van de bezittingen van United Brands in Panama. Sedert het begin van dit jaar zijn dienaangaande besprekingen in gant.

United Brands doet af het mogelijke om Panama in 'aan' grip te houden.

United Brands steit aan Panama voor

over te gaan tot de oprichting van een gemengde bananenmaatschappij. De multinational kwam met dit tegenvoorstel af nadat er reeds een kommis gesloten werd, waarbij United Brands zich akkoord verlaarde om haar vestigingen en installaties in Panama aan de staat te verkopen.

Volgens een officiële woordvoerder heeft Panama geantwoord dat eerst tot de aankoop van de eigendom van de trust diende overgegaan te worden om daarna met haar een kontrakt te sluiten, waarbij haar zou toegelaten worden door te gaan met de exploitatie van haar inrichting tot 31 dec. 1977. Nadat deze twee stadia verzekerd zijn, is de regering bereid de nieuwe voorstellen van de bananenrust te bestuderen.

Ook hier ziet het er naar uit ; dat niettegenstaande een zogenaamde nationalisatie, de multinationals voet aan wal blijven houden, wat het eigenlijke beheer en de overdracht van de technische kennis betreft. De middeljes zijn talrijk en vernuftig genoeg om United Brands toe te laten verder voldoende winsten uit Panama te halen. Helpen deze middeljes niet meer dan kan men nog steeds zijn toevlucht nemen tot de grove repressie... Brazilië 1964, Boliviaë 1971, Uruguay 1973, Argentinië ...

(1) Wie meer wil weten over het "doen en laten" van de multinationale leze "HET MULTINATIONAAL GENELD", met o.m. een hoofdstuk over bananenrepublieken. bevat. Tegen 60 fr. te bestellen bij SAGO, F. Verbiststraat 29, 2610 Wilrijk.

Bronnen :

"Panama. Les militaires face aux Etats-Unis Cl.C. KIEKMAN, Le Monde Diplomatique, jan. 1975

"Panama. Les Etats Unis durcissent leur position sur l'avenir du canal Roque Javier Laurenza, Le Monde Diplomatique, okt. 1975

"Un locataire encombrant et obstiné", Jean-Paul Marthoz, Economia, nov. 1975.
"Dialogs social, Panama, tijdschrift.

Aktiegroepen

PERSBERICHT
van het aktiekomitee tegen de wapentransporten

Het is gebleken dat ons Ministerie van Landsverdediging sinds jaren zijn oud oorlogsmaterieel vernieuwt door ruilconventie's met privé-wapenhandelaars, die hen hiervoor nieuwe wapens verschaffen. Iedereen weet dat deze internationale wapenhandelaars (Marchants of dead) aan elke oorlogvoerende partij in de wereld (Zowel links of rechts...) wapens leveren, zodat aldus deze oorlogvoerende partijen

uiteindelijk onze nieuwe uitrustingen van ons Belgisch leger betalen. (zie het weekblad Knack van 22.10.75)

Het aktiecomité eist :

- Een verklaring van onze Minister van Landsverdediging in het Parlement, en oers, over deze wapentransacties waarvan hij reeds jaren en de hoogte van is, en dus ook MEDEPLICHTIG aan is naast de Minister van Buitenlandse en Economische Zaken.
- Een stopzetten van deze praktijken met oorlogsmisdadigers (wat deze trafikanten zijn) die tenslotte nog de bewapeningswedloon nog bevorderen !
- dat het Ministerie van Landsverdediging geen munitie meer levert uit eigen stocks, aan privé-wapenfabrieken, als deze laatsen de vraag niet meer kunnen volgen. (cfr levering van FV aan Nigeria in maart 1968)

Terzelfdertijd vraagt het aktiecomité dat het parlement zelf de wapenembargo's scherp zou controleren die zg door de Minister van Buitenlandse Zaken uitgevaardigd zijn, voor alle huidige oorlogvoerende partijen en dictatoriale regimes in de wereld, en dat de Minister de juiste embargo's zou bekend maken.

Vooraf dat het vastgesteld heeft dat België wapens levert aan het F.N.L.A., via Zaïre (Na het recent bezoek van Tindemans aan Zaïre worden grote hoeveelheden F.N. wapens en munitie vanuit Kinshasa naar het FNLA gevlogen (getuigenis van piloot)

Ook dat in 1974 er 100 kg geweren ter waarde van 649.000 F geleverd werden aan Chili (uit statistieken van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel), en tenslotte dat er in de laatste 6 maanden drie schepen met Belgische munitie uit Zeebrugge vertrokken zijn naar de Filippijnen, waar er een onderdrukingsoorlog heerst.

Verder zal het aktiecomité blijven de "officiële" wapenhandel controleren. Hierbij de laatste lijst van wapentransporten uit België die het heeft kunnen controleren, met o.a. drie schepen met Belgische munitie voor Israël en Libië twee schepen voor Zaïre en Maleïse, en verder ook voor Spanje, Nigeria, Venezuela en Lyonte, en Pakistan.

Het Aktiecomité tegen Wapentransport
P. Wittervrongel
Waterloostedestraat 8
8570 Lunkensberg

**opvoeden
tot
vrede**

KINDERBOEKEN

VAN 6 TOT 8 JAAR

Cramer, Rie : MAANDPRENTENBOEKEN. (4 albums karakteriseren in woord en kleur telkens 3 maanden;) - Van Goor, Den Haag. Geb. 170 F p.d.

Egner, T. : KARIUS EN BAKTUS. (Tandverzorging en tandbederf.) - Ploegsma, Amsterdam. Geb. 125 F.

Janosch : IJGE STOOK VAN DORREGAT. (Smartlap in prenten over noodlottige dronkenschap.) - Van Holkema & Warendorf, Bussum. Ing. fl. 4,95.

Jezard, Alison : ALBERT. ALBERT EN HENDRIK (Met Engelse ontwapenende vanzelfsprekendheid geboden verhalen over een speelgoedbeer.) - Hollandia, Baarn. Geb. 115 F p.d.

Showalter, Jean B. : DE RUG VAN DE EZEL. (Je kan nooit voor iedereen goed doen.) - Van Holkema & Warendorf, Bussum. Ing. fl. 4,95

Vanhalewijn, Mariette en Moerman Jaklien : FLORIS EN FLORTAAN (Ezel en jongetje). - Lannoo Tielt Geb. 88 fr.

VAN 8 TOT 10 JAAR

Andersen, Hans Christian : SPROOKJES VAN ANDERSEN. (Sierlijk bewerkt door Christine Doorman.) - Van Goor, Den Haag. Geb. 340 F.

Andreas, Hans : DE WIJZE VIS. (Fantasie en originaliteit in splinternieuwe vertelsels.) - U.M. Holland, Haarlem. Geb. 175 F.

Biegel, Paul : HET SLEUTELKRUID (Subtiële verhalen, binnen een raamvertelling) - U.M. Holland, Haarlem. Geb. 210 F.

Grimm, Jacob & Wilhelm : SPROOKJES VOOR KIND EN GEZIN. (Volledige uitgave.) - Lemniscaat, Rotterdam. Geb. 675 F.

Hichtum, Nienke van : VERTELLINGEN UIT DE 1001 NACHT. (Mooie kleuren = bundel oosterse sprookjes.) - Van Goor, Den Haag. Geb. 340 F.

Hildebrand, A.D. : HET KLEINE MANNETJE LODEWIJK (Avonturen van een mini-mannetje, Haarlem. Geb. 200 F.

Jovake, Henri : PLUMOND EN DE DURF-SPIONNEN. (Kolderig spionageverhaal.) - J. Schenk, Maastricht. Ing. 55 F.

Kooiker, Leonie : DE HEKSENTEEN. (Jongen door heks als haar opvolger uitverkoren. Ploegsma, Amsterdam. Geb. fl. 11,90.

Lée, Virginia : VLINDER VOOR MARIANNE. (Tienjarige sterft aan hartkwaal) - Lemniscaat, Rotterdam. Geb. 160 F.

Lie : JONAS, SOFIE EN... TOETELA NATUURLIJK. (Jonas en Toetela passen op nichtje Sofie...) - Lannoo, Tielt. Geb. 188 F.

Moric, Rudo : VERHAALTJES UIT HET BOS. (Dieren zorgen voor hun jongen) - Geka, Alphen a/d Rijn. Geb. 195 F.

Vanhalewijn, Mariette : SIMON EN SAARTJE ONDER DE REGENBOOG. (Nieuwe vertelsels.) - Lannoo, Tielt. Geb. 188 F.

Willems, Liva : ZAZAPINA IN DE ZOO. (Een heksje doet aan milieubehoud.) - Lannoo, Tielt. Ing. 175 F.

Gallio, Paul : HET MUISJE ZONDER STAART Wondersprookje drijft de spot met menselijke neigingen en gedragingen) - Wereldbibliotheek Amsterdam. Ing. 132 F.

VAN 10 TOT 12 JAAR

Bas, Rutger : DE REUS VAN PECH-ZONDER-END. (Ongewoon gezin met eigen opvattingen.) - Ploegsma, Amsterdam. Geb. fl. 11,90.

Biegel, Paul : TWAALF SLOEG DE KLOK. (Poëtisch sprookjesverhaal.) - U.M. Holland Haarlem, Geb. 190 F.

Bouhuys, Mies : DE GROTE VIVAT. (Milieuverontreiniging en natuurontaarding.) - Utrecht, Het Spectrum, Geb. 211 F.

Briels Jo : DODE KAMELEN. (Watergebrek in de Sahel.) - Van In, Lier. Geb. 95 F.

Flanders, John : SPROOKJES (Prachtwerk.) - Altiora, Averbode. Geb. 150 F.

Gucht, Gaston M. van der : ALS RODE BESIEN OP JE HUID. (Melaatsheid in India.) - Davidsfonds, Leuven. Geb. 145 F.

Lindgren, Astrid : DE GEBROEDERS LEEUWENHART. (Leven en dood, in een dubbele realiteit.) - Ploegsma, Amsterdam. Geb. fl. 16,90.

Lively, Penelope : THOMAS POPPE TOOVENAAR (Grappig Engels spookverhaal.) - Lemniscaat Rotterdam. Geb. 215 F.

Morgan, Alison : PETER OF WEGLOPEN IS OOK NIET ALLES. (Waardering van vader door zoon.) - Em. Querido, Amsterdam. Geb. 245 F

O'Dell, Scott : ZING NAAR DE MAAN, NAVAHO ! (Tragisch lot van Indianenstam in 1865-66) U.M. Holland, Haarlem. Geb. fl. 10,90

Reiss, Johanna : DE SCHUILPLAATS. (Joodse onderduikers in W.O.2.) - Em. Querido, Amsterdam. Geb. 245 F.

Scheff, Simone : DE WONDERE WERELD VAN BLAUM. (Groeiende vriendschap helpt inbur-

geren in nieuwe buurt.) Elsevier, Brussel
Geb. 175 F.

Schouten, Alet : IOLO KOMT NIET SPELEN.
(Schijnrijkdom in de stad misleidt inland-
se jongen.) L. Opdebeek, Kapellen. Geb.
125 F.

Verleyen, Carel : DAG STAD, IK BEN SANJA.
(Schijnrijkdom in de stad misleidt inland-
se jongen.) - L. Opdebeek, Kapellen.
Geb. 155 F.

Hildebrand, A.D. : VEELSTEKEL (Democratie
en dictatuur in de dierenwereld.)
-U.M. Holland Haarlem Geb. 175 F.

Leemon, Cor Ria : MET EEN MAROKKAANTJE OP
SCHOOT (Confrontatie van twee werelden en
zeden.) Van In, Lier Geb. 85 F.

Neufeld, John : DE WEGGEGEVEN JONGEN (Adop-
tie blank-zwart in de V.S.) Leopold; Den
Haag. Geb. 236 fr.

VAN 12 TOT 14 JAAR

Berkhof, Aster : GOLIATH OF HOE DE GORIL-
LA'S DE BESCHAVING AAN DE DIEREN BRACHTEN.
(Proces van het kolonialisme.) - Standaard
Uitg. Antwerpen. Geb. 195 F.

Blume Judy : BENT U DAAR, GOD ? IK BEN 'T
MARGARET ! (Zoeken naar evenwicht.) -
Leopold, Den Haag. Geb. 295 F.

Burger Sacha : JOETI. (Kijk op de oudegypt-
tische samenleving.) Leopold, Den Haag.
Geb. 210 F.

Camp, Gaston van : WAAROM BRANDEN JE OGEN,
VREEMDELING ? (Pizarro in Peru.) - Davids-
fonds, Leuven. Geb. 145 F.

Cesco, Federica de : ZONEN VAN ATLANTIS.
(Werd bij de ondergang van Atlantis de
cultuur naar Egypte overgebracht ?) -
Leopold, Den Haag. Geb. 295 F.

Garfield, Leon : DE GEEST MET DE HOEPEL.
(Een pakt met de duivel ?) - Leopold -
Den Haag. Geb. 255 F.

Garfield, Leon : DE TROMMELSLAGEN (Oorlog
en oneer.) - Leopold, Den Haag. Geb. 310 F.

Gripe, Maria : NACHTPAPA. (Verstandhouding
met babysitter.) Lemniscaat, Rotterdam.
Geb. 200 F.

Hildebrand, A.D. : HET BEHOUDEN HUIS.
(Zeereizen van Gerrit de Veer.) - West-
friesland, Hoorn. Ing. 161 F.

Koning, Hans : DE GULDEN SLEUTELS.
(Eveneens reizen van Gerrit de Veer.)
Ploegsma, Amsterdam. Geb. fl. 14,90.

Proctor, Elsie : WIJ VERKENNEN DE NATUUR.
(Milieubehoud en natuurbescherming.)
De Nederl. Boekhandel, Kapellen.
Geb. 450 F.

Staes, Guido : JEUGDOMNIBUS. (Drie zeer ver-
schillende, inhoudrijke verhalen.) -
Standaard uitg., Antwerpen. Geb. 295 F.

Swartenbroekx, René : REIS TUSSEN TWEE
DROMEN. (Aanpassingsmoeilijkheden voor
twee gastarbeiders.) - Standaard Uitg.
Antwerpen. Geb. 120 F.

Swartenbroekx, René : DE TOCHT NAAR HET
VUUR. (Armoe en crematie in India.) -
Standaard Uitg. Antwerpen. Geb. 145 F.

Butner, C. : Feest in het bos : DE
VREEMDE VOGEL - IN HET OERWOUD. (Blank
en zwart meisje beleven samen spannende
avonturen, integratie.) West-friesland
Hom. Ing. 32 F.

Beekman, Thea : KRUISTOCHT IN SPIJKER-
BROEK (Schandaal van de kinderkruiستocht)
Lemniscaat, Rotterdam, Geb. 270 F.

Cottenyé, Mireille : HET GROTE ONRECHT.
(Apartheid in Zuid-Afrika.) Standaard,
Antwerpen. Geb. 920 F.

VAN 14 TOT 16 JAAR.

Ballegeer, Johan : JUDITH. (Judith van
Vlaanderen getoetst aan de 20ste eeuw.)
Standaard Uitg., Antwerpen. Geb. 120 F.

Ende, Michael : MOMO EN DE TIJDSPAARDERS.
(Sprookjesroman tegen de harteloze pres-
tatiemaatschappij.) - Lemniscaat,
Rotterdam. Geb. 270 F.

Iterson, Siny R. van : WEERSPIEGELD IN
DE BRON. (Een moord en haar nasleep in
een Columbiaans dorpje.) - Leopold -
Den Haag. Geb. fl. 14,90.

Luyten, Christiane : HET EILAND IN DE
NEVEL. DE BLAUWE GENTIAAN. (Overgang
van Saksisch naar Normandisch Engeland.)
Roya-Die Keure, Brugge. Geb. 165 F p.d

Quintana, Anton : PADJELANTA. Op leven
en dood in de toendra.) - A.W. Sijthoff
Leiden. Ing. 230 F.

Zindel, Paul : DE BIGGENMAN. (Catastrofe
door tieners veroorzaakt.) - Leopold,
Den Haag. Geb. 255 F.

Dragt, Tonke : TORENHOOG EN MIJLEN BREED
(Vervreemding van de natuur : met zijn
techniek maakt de mens zijn leefmilieu
tot woestenij.) - H.P. Leopold, Den Haag,
Geb. 220 fr.

Luman, Cor, Ria : HET MEISJE ASMIN
(Vriendschap tussen een Joodse jongen en
een Arabisch meisje.) - Geb. 125 fr.

Luman, Cor, Ria : PLANEET EPSILON
(Maatschappij-kritisch verhaal.) - Roya-
boeken, Brugge. Geb. 145 fr.

16 JAAR EN OUDER

Beckman, Thea : MIJN VADER MOONT IN
BRAZILIE. (Ongehuwde moeder.) - Lemniscaat,
Rotterdam. Geb. 190 F.

Krog, Inge : VEERTIEN DAGEN OVER TIJD
(Ongewonste zwangerschap.) - Leopold,
Den Haag. Ing. 239 F.

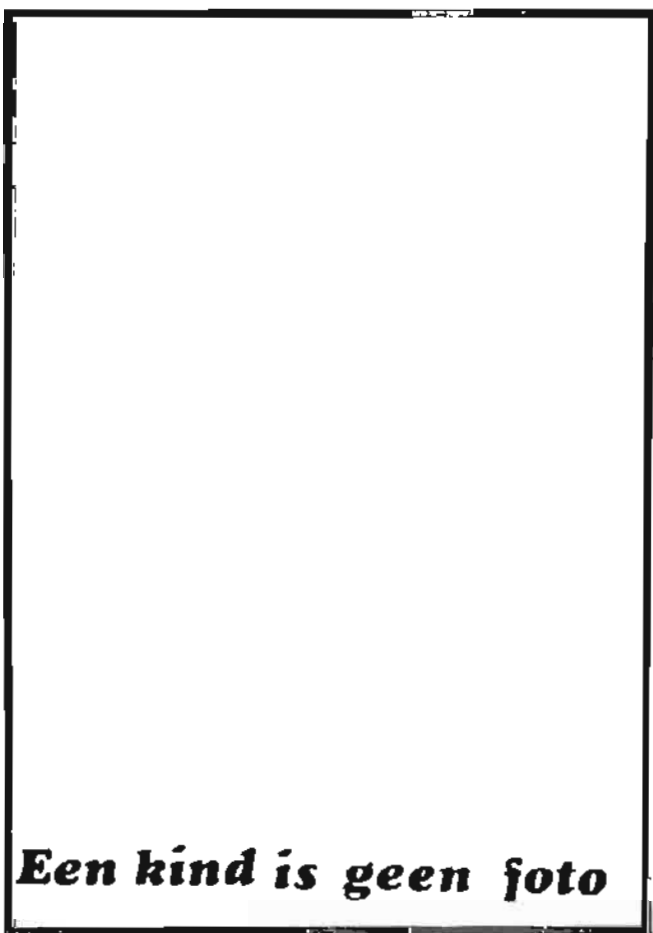
Neufeld, John : TWINK (Spastisch meisje
met sterke levenswil.) - Leopold,
Den Haag. Ing. 230 F.

Masini, Giancarlo : OP HET SPOOR VAN HET LEVEN. (Geschiedenis van de biologie.) DE VEROVERING VAN DE RUIMTE. (Gesch. v.d. ruimtevaart.) - Standaard Uitg., Antwerpen. Geb. 295 F. n.d.

Prins, Jacqueline : A9 MOET BROMMEN. (Stelende en contesterende volksjongen en zijn fabrieksmeisje.) - Westfriesland, Hoorn. Geb. 141 F.

Vos-Dahmen von Buchholz, Tommy : DE WIKING VAN WALACRA. ARENDEN VLIENGEN ALLEEN. (Wikingen op Walcheren en Kanaaleilanden.) - Westfriesland, Hoorn. Geb. 147 F. n.d.

Meliskoof-Henrich, Liselotte : NACHT OVER DE PRAIRIE. (Leven in hedendaags Indianenreservaat.) - Leopold, Den Haag. Ing. fl. 21,90.

Een kind is geen foto

- Een foto ontwikkeler is niet moeilijk. Negatief gaat ze de donkere kamer in ; positief komt ze er terug uit.
- Maar een kind is geen foto !
- Zijn ontwikkeling en opvoeding gebeuren niet in een donkere kamer ; ze gebeuren in en door de wereld waarin het leeft. En leert. En woont. En spreekt. Uw kind wordt bestookt, bestraald, bewerkt... Overal en altijd. Thuis, in de school, op straat ; in de vriendenkring,

de jeugdvereniging, de kinema...
Met elk woord dat het hoort : met elke blik die het wermt...
- Als verstandige ouders is het natuurlijk onze betrachting onze kinderen op te voeden tot verstandige mensen, liefst nog een beetje verstandiger dan wijzelf - niet zozeer met de nadruk op "verstandig" dan wel op "mensen" ; d.w.z. vreedelievende, met een open, vrije geest en een even open kijk op de wereld en de dingen, kritisch ingesteld tegenover de problemen, die hen dagelijks voor de voeten worden geworpen.
- Maar ja, je kan een kind niet onder een glazen stolp zetten, - dat mag je trouwens niet, want het zou zijn open kijk op de wereld benaaid niet in de hand werken.

- We varen op tegen de stroom van commerciële en politieke propaganda en doen ons best de hersenspoeling van de consumptiemaatschappij, waarin wij leven zo goed mogelijk de juiste richting te leiden. Wij kiezen met zorg de T.V.-programma's en trachten geweld en sadisme buiten de huiskamer te houden. Wij geven onze kinderen opvoedend speelgoed - dus in geen geval oorlogsspeelgoed, aangepast aan hun leeftijd en hun bekwaamheid, waarin zij hun fantasie en hun creativiteit kunnen uitleven.
En dan is er ook nog de lectuur. Een terrein dat onze grootste zorg vraagt. En dat die zorg ook ten volle waard is. De invloed die van het boek uitgaat wat betreft informatie en vorming van de geest, is niet te onderschatten. Een goed boek is een blijvende vriend, waar steeds kan naar teruggegrepen worden. Daarom, met de komende feestdagen, liever dan een stuk speelgoed, veel beter dan snoepgoed, schenk een boek. Geen prul van een boek, geen stripverhaal, dat men vlug doorbladert en daarna in een hoek werpt om het te vergeten. Maar iets waardevols, een boek met inhoud.
- Wij hebben het dan ook nuttig geoordeeld een keuze lijst te publiceren, die een hulp kan zijn bij de aankoop. Hij werd opgesteld door de Heer Leo Roelants, een autoriteit op het gebied van de jeugd- en kinderliteratuur in Vlaanderen.
- Let wel, het probleem zelf van oorlog en vrede komt slechts in enkele boeken aan bod, - voor de allerkleinsten is het uiteraard al uitgesloten - maar de opvoeding tot vrede zit hem ook in de gewone dagelijkse dingen, in de verhoudingen van mensen tot mensen en van de mensen tot hun omgeving.
- De indeling naar leeftijd is slechts benaderd. Bij de keuze dient wel rekening gehouden met de belangstelling en de geestelijke ontwikkeling van het kind. Ook de prijzen zijn slechts bij benadering juist, vermits sommige boeken sedert hun verschijnen reeds in prijs zijn opgeslagen.

J. Van Calsteren.

vredesinitiatieven

Op kontakt uit . . .

In de week van 20 tot 27 oktober waren wij als delegatie van BUVV en UBDP te gast bij de Hongaarse Vredesraad (verder : H.V.R.). Die beweging blijkt veel sterker uitgebouwd dan de onze. Om te beginnen worden de vertegenwoordigers die het kongres van de H.V.R. vormen gekozen in open vergaderingen. Dat kongres kiest de 220 leden van de eigenlijke Vredesraad, die het belangrijkste orgaan is tussen twee kongressen in. Nog tijdens het kongres kiest de pas gekozen Raad zowel presidium als sekretariaat en algemene sekretaris. Dit bestuur telt dan nog altijd 61 leden, waarbij alle lagen van de bevolking vertegenwoordigd zijn. 21 van die leden vormen het administratief bestuur en vergaderen minstens elke maand. In de Raad werken o.m. twee belangrijke komitees :

- 1° Een wetenschappelijk komitee, omdat men er zich van bewust is dat de strijd voor de vrede op wetenschappelijk niveau moet gevoerd worden. Hier houdt men zich o.m. bezig met de problemen van de Europese economische samenwerking, van de ontwikkeling van de Derde Wereld en vooral van de ontwapening (politieke ontspanning door militaire ontspanning).
- 2° Een komitee van de Vredesbeweging van katholieke priesters-organisatie die pas haar 25ste verjaardag vierde. Hadden de eerste leden zeer veel tegenkanting te verduren van de kerkelijke hiërarchie. De jongste viering werd voorgezeten door de aartsbisschop en alle bisschoppen waren aanwezig naast een 630 priesters en vertegenwoordigers van andere kerken. Deze beweging van priesters voor de vrede stemt in met de opbouw van het socialisme.

De H.V.R. heeft zelf geen plaatselijke afdelingen, maar werkt in de schoot van een Vaderlands Volksfront dat afdeling heeft op departementeel (19) en plaatselijk vlak. Inderdaad, Hongarije kent een merkwaardige combinatie van een één-partijsysteem met meervoudige vertegenwoordiging van diverse politieke en ideologische strekkingen. De KP (Hongaarse Socialistische Arbeiderspartij) heeft duidelijk de leiding, maar het Vaderlands Volksfront groepeer

alles en iedereen - zo politiek als kerkelijk georganiseerden - vanaf het ogenblik dat men de opbouw van een socialistische maatschappij onderschrijft. Het V.V.F. is in die zin de organisatie langswaar het kontakt met de massa's gebeurt, maar het heeft omgekeerd belangrijke konstitutie-nele rechten, als b.v. het aanduiden van de kandidaten voor de nationale vergadering (= parlement). In de afdelingen van het V.V.F. zijn er dus groepen die zich ook met de vredesproblematiek bezig houden.

We wijzen ook nog op het bestaan van een solidariteitskomitee, waarvan alle sociale organisaties deel uitmaken. Dit geeft aan de H.V.R. de mogelijkheid om op zeer vlotte manier en met veel sukses grote solidariteitsakties te ontwikkelen (bv. bloed- en geldinzamelingen voor Viëtnam). 1956 kwam natuurlijk ter sprake. Onder de oorzaken werd gewezen op het feit dat het socialistische regime toen pas zes jaar oud was. Voordien was Hongarije een fascistisch land waar fascisme, nationalisme, anti-kommunisme en anti-sovjetisme en ook anti-semitisme ingehamerd was. Men heeft ten onrechte gemeend dat enkele jaren van politiek werk volstonden om het fascisme volledig te vernietigen. Andere oorzaken lagen in de moeilijkheid een evenwicht te vinden tussen de investeringen enerzijds en het verhogen van de levensstandaard anderzijds. Bovendien waren er moeilijkheden in de KP, waar na '53 de eenheid zoek was en een duidelijke leiding bijgevolg ontbrak. Tenslotte werd gewezen op de buitenlandse inmenging en steun toen de kontrarevolutie uitbrak.

We hadden het reeds over de vredesbeweging van priesters, die zich inzetten voor vrede en socialisme. De staat ondersteunt de kerk financieel. Jaarlijks wordt 80 miljard forint uitgekeerd (gemiddeld loon 3000 forint per maand) ! Gelovigen en niet-gelovigen genieten dezelfde rechten. We konden ons overtuigen van de goede relaties tussen kerk en staat, van de goed onderhouden en druk bezochte kerken en synagoge en van de financiële mogelijkheden van de kerk. En toch zijn we een keer erg geschrokken, al is het niet in de zin die de lezer verwachten zal.

Door het gevulde programma te Veszprém hadden we de tijd niet meer die mooie stad toeristisch te bezoeken. Toch kreeg een gastheer het nog voor elkaar, dat wij de privé-kollektie van de bisschop mochten bezoeken. Zaal na zaal van dit verfijnd 18de-eeuwse paleis stond letterlijk volgepropt met kunstschaten: porcelein, edelsmeedwerk, tapijten, aardewerk, beeldén, schilderijen en gravures (Dürer, Zurbaran en Rafaël o.a.!), volledige 18de-eeuwse ameublementen, borduurwerk, kortom eersterangswerken in quasi elke kunsttak. Fier vertelde de bisschop dat hier enkel een bed en een stoel stond toen hij dit paleis betrok... in 1957. Toen wij in het informeel babbeltje zegden uit België te komen, vroeg hij of we de abdij van Tongerlo kenden? Hij kende ze goed, want hij was ook een Premonstratenzer. Wij kennen abdij en orde ook, al was het maar door Werenfried van

Straten, alias de spekmaten. In augustus 11. werd ik te Gent nog aangesproken "voor die arme vervolgd kerken achter het ijzeren gordijn"! Het is een hele geruststelling te weten dat het verzamelde geld dan nog zo'n goede bestemming krijgt!

Deze enkele indrukken - een volledig verslag zou heel VREDE vullen - doen onrecht aan de vriendelijkheid die we overal ontmoeten, aan het vele moois dat we zagen, aan de culinaire geneugten die we smaakten, aan de vele inspanningen die de leden van de H.V.R. zich hebben getroost om ons verblijf ongemeen boeiend te maken. Wij zeggen hen oprechte dank en hopen - al hebben we dan niet dezelfde organisatorische mogelijkheden - hen bij tegenbezoek even interessante kontakten te bezorgen.

Griet Maréchal.

'HARDE TOESPRAAK.

De man had een blonde baard. Een zachte uitdrukking in de ogen maakte wat hij zei voor me geloofwaardig.

"Ik meen te mogen zeggen dat ik hulpvaardig ben. De omstandigheden hebben nooit meegebracht dat ik iemand uit 'n brand of van de verdrinkingsdood kon redden, maar ik geloof wel dat ik m'n leven gewaagd zou hebben om andermans leven te redden. Ik beroem me daar niet op, het ligt in m'n aard, en ik hou van de medemens. Niet dat ik iedereen omhels of aan het hart zal drukken zoals de fransen dat doen, neen, het is een abstrakte emotionele liefde die me er toe brengt voor anderen te doen wat ik zelf zou willen dat men mij deed als ik in moeilijkheden oerkeerde. Ik vijs daarop zodat u het volgende beter zou verstaan.

Werd van iemand megeleid wel eens misbruik gemaakt, er zijn superredenen die zich op staat opofferen van anderen. Zo heeft het die god de mens en de god die hij zijn enige ziele was opzield. Het was gek genoeg als ik te offereerde in nou te behouden. Hij zelf HEDDERS. Hij heeft

De eerste zachte... au hard

"Want die bewapening is Uw verk. Of beeldt iemand zich in lat die atoombommen gelegd zijn door struisvogels? Dat ze uit de hemel gevallen zijn als een nieuw manna? Neen? Wij, de mensen, die semi-Kafns en Verdierlijkten tot Leiders kozen, wier dagelijks brood verzekeerd wordt door de zwaar industrie, wij droegen allen een steentje bij om de geleerden in staat te stellen atoombommen tot chemisch en biologisch moordtuig te vervaardigen en de legeren uit te rusten met raketvliegtuigen om alle leven te vernietigen!

In deze omstandigheid ware het superzot hen de gevolgen te besparen van wat ze koelbloedig, nuchter en berekend hebben uitgebroeid! Want u mag het, we moet het u realiseren - en u bent genoeg voorgelicht ook - de atoombom-oorlog komt er! Het zoals de bewapening altijd tot oorlogen geleid heeft.

Vandaar zeg ik: Wij zijn niet waard dat iemand zich voor ons opoffert want wij zelf sturen van op een ver-schnikkelij' en faaal einde! En nog dit: van het eind van het bestaan van dat nich "menschheid" opsoms, en als rode' s er dan ge-vierde bestaan, is niets

aan...
1958
10-10-71

Ingezonden brief

BOEK BESPREKING

LE COMECON : LE PROGRAMME DU COMECON ET L'INTEGRATION SOCIALISTE

Marie Lavigne
Éditions Cujas-Paris 1973

Wie een beter inzicht wil krijgen in de werking van het COMECON kan zich gerust het bovenvermelde boek aanschaffen.

Als basistekst voor de analyse van het COMECON gebruikt de auteur het programma dat de verschillende lidstaten gezamenlijk uitwerkten.

Dit programma bevindt zich onder de vorm van een bijlage in het boek. Op zichzelf is dit reeds zeer waardevolle documentatie, omdat een dergelijke uitgebreide vertaling naar ons weten nog niet beschikbaar was.

Het boek zelf valt uiteen in twee grote onderdelen. Een eerste onderdeel bevat de bespreking van de doelstellingen die de COMECON landen bijtreden, een verslag van de rechten en de plichten die deze landen op zich nemen en

van de organisaties die in functie van de werking van het COMECON werden gekreëerd.

Met behulp van deze gegevens probeert de auteur te bepalen in hoeverre het idee van socialistische integratie achter het COMECON steekt. Dit betekent meteen dat de auteur refereert naar het ideaal beeld waarbij geen sprake meer kan zijn van onderling onafhankelijke staten. Het is evident dat dergelijke vorm van socialistische integratie nog niet werd verwezenlijkt.

Maar Lavigne beweert meer. Zij vindt dat de teksten waarin de doelstellingen worden omschreven niet genoeg het accent leggen op dit ultieme doel. Het tweede onderdeel van dit boek wordt volledig gewijd aan de concrete middelen waarover de COMECON-landen beschikken om de gestelde doelen te verwezenlijken. De auteur beschrijft hoe de landen zich onderling en naar de buitenwereld toe gedragen in functie van de verschillende economische problemen die zich kunnen stellen. Achtereenvolgens worden de volgende punten behandeld : economische politiek, coördinatie van de planning, buitenlandse handel, financiële en monetaire problemen, internationale organisaties en ondernemingen, industriële coöperatie. Bij al deze aspecten wordt de vraag gesteld of alle bestaande mogelijkheden worden uitgebuit om tot een socialistische integratie van politiek en economisch leven te komen. De conclusie van de auteur is negatief : niet alle mogelijkheden worden gebruikt om dit doel te bereiken.

Maar met deze conclusie toont de auteur het grote tekort van haar werk. Bij de besprekingen van de verschillende aspecten van het COMECON-programma, verwijst zij zelf naar de enorme moeilijkheden die ontstaan door de verschillende ontwikkelingsgraad van de aangesloten landen. Een integratiepolitiek in

de huidige omstandigheden doordrukken betekent in feite de meer geïndustrialiseerde landen een overwicht bezorgen op de landen in ontwikkeling. Bij de voorbeelden die zij gebruikt valt het op hoe integratie-initiatieven met klem van de hand gewezen worden door de minder ontwikkelde landen. Kampioen is Roemenië. Achter deze onwil gaat tenslotte de angst schuil zijn eigen onafhankelijkheid te moeten opgeven. Terwijl de auteur van dit boek alleen oog heeft voor het feit dat een socialistische integratie niet voor morgen is, geeft zij zelf systematisch de argumenten waarom dit proces niet kan geforceerd worden.

De voornaamste zijn :

- 1) Het verschillend ontwikkelingsniveau van de betrokken staten of, m.a.w. de lidstaten zelf moeten ingerekend worden in de aspecten van de mogelijkheden die de integratie bepalen.
- 2) de ijver van het programma om de verschillende lidstaten een gelijkberechtiging te bezorgen.
- 3) Het feit dat de COMECON wereld voortdurend geconfronteerd wordt met de kapitalistisch georganiseerde staten.

Wij zouden graag gezien hebben dat bij het trekken van conclusies daarmee rekening werd gehouden, net zoals dat gebeurde bij het benaderen van ieder specifiek aspect van de COMECON organisatie.

De auteur doet dit niet en begaat een fundamenteel methodologische fout : De analyse van de gegevens verloopt perfect terwijl bij het trekken van besluiten met een gedeelte van de geanalyseerde gegevens systematisch geen rekening wordt gehouden.

Deze kritiek neemt niet weg dat het boek nuttig documentatiemateriaal bevat en het zeker waard is te worden gelezen.

P.B.

PUBLIKATIES

Vrede kun je leren

De Stichting Vredesopbouw (Korte Houtstraat, 10, Den Haag) heeft een themanummer gewijd aan "Vredesopvoeding van kleuters". Een boeiende publicatie waaruit we onderstaande tekst lichten.

Eigenlijk kan men niet spreken van vredesopvoeding. Net zo min bestaat er een seksuele, godsdienstige, politieke of verkeersopvoeding. Hoogstens kan men zeggen dat aan het gehele gebeuren dat we opvoeding noemen verschillende kanten zijn te onderscheiden. Vooral bij jonge kinderen is dit onderscheid nauwelijks te maken, omdat de opvoeding betrekking heeft op het aanleren van normen, waarden, houdingen en vaardigheden die voor allerlei gedragingen in allerlei situaties gelden. Om een voorbeeld te noemen: een kind leren verdraagzaam te zijn en rekening met anderen te houden, zou dat niet van toepassing zijn op verschillende terreinen van het sociale leven van kinderen?

Vredesopvoeding kan het beste worden opgevat als een kant van de gehele opvoeding die daartuit niet kan worden losgemaakt. Aldus opgevat gaat het om een in het geheel van de opvoeding ingepaste vredesopvoeding. Waarom dan toch nog spreken van vredesopvoeding? Omdat we ervan uitgaan, dat niet alle ervaringen van kinderen en niet elk handelen van opvoeders even belangrijk zijn voor de houding, die een kind later ten opzichte van oorlog en vrede inneemt.

Oorlog en vrede

Vrede stel ik niet gelijk aan een soort hemel op aarde (iets als vrijheid, veiligheid, gerechtigheid, welzijn en veel vrije tijd). Een oorlog met aan het voeren van strijd met behulp van het georganiseerd gebruiken van geweld. Vrede is dan een verhouding tussen groepen, volken of staten die gekenmerkt wordt door de praktijk conflicten zonder geweld op te lossen. Er is sprake van oorlog als een van de partijen met geweld probeert zijn doel te bereiken, ongeacht de aard en de omvang van het geweld. Hieronder valt ook het dreigen

met geweldsmiddelen (wapens). Vredesopvoeding kan nu heel eenvoudig worden omschreven als opvoeding gericht op het zonder geweld oplossen van onderlinge conflicten. Conflict opvoeding is leren omgaan met conflicten. Ik ga ervan uit dat conflicten tussen individuen, groepen en staten blijven bestaan. Onderlinge conflicten horen net zo bij het leven van de mensen als eten en drinken, vriendschap, seksualiteit en politiek. Het gaat er alleen maar om te proberen conflicten zonder geweld op te lossen, of dat nu in het klein of in het groot is. Deze norm van geweldloze conflictoplossing wordt in het algemeen wel onderschreven (denk aan Handvest Verenigde Naties, wetten en regels van de samenleving in nationaal verband). De vraag is nu: wat kan opvoeding en onderwijs aan de aanvaarding en werkelijke toepassing van deze norm bijdragen? Antwoord kan kort zijn: veel.

Aanleren

In het algemeen is het immers zo dat elke sociale norm die het gedrag van afzonderlijke personen of groepen regelt, in de praktijk pas werkt als men heeft geleerd dat die norm bestaat en heeft geleerd ernaar te handelen. Dat leren

vindt in belangrijke mate tijdens de ontwikkeling van de mens van baby tot 'volwassene' plaats. Opvoeding en onderwijs hebben op deze ontwikkeling een grote invloed. Hoe groot die invloed is weten we niet precies, hoewel de kennis hierover de laatste jaren door onderzoek in de psychologie en sociologie wel is toegenomen. Het proces van leren verwerven van en leren handelen naar sociale normen maakt een belangrijk deel uit van het totale leerproces dat in de wetenschappelijke literatuur 'socialisatie' wordt genoemd.

Het zal niet verbazen dat voor het begrip socialisatie verschillende definities bestaan. Socialisatie is een brede term voor het hele proces waardoor een afzonderlijk iemand door het omgaan met andere mensen, zijn eigen patronen van maatschappelijk gedrag en ervaring ontwikkelt. Sociologen leggen in het algemeen meer de nadruk op *wat* aan kinderen wordt geleerd en door welke personen en sociale instellingen. Psychologen daarentegen hebben meer oog voor het *hoe* en de gevolgen van hetgeen wordt geleerd. Uiteraard is kennis van deze onderscheidene kanten van sociale invloeden op leren en ontwikkeling van kinderen nodig.

Invloed van gezin

Beperken we ons tot jonge kinderen (pakweg tot 8 jaar) dan is het gezin ongetwijfeld de belangrijkste invloed in het socialisatie-proces. Dat geldt dus ook voor het leren van normen en waarden die met conflict en geweld te maken hebben. Laat ons aannemen dat normen en waarden resultaten zijn van het socialisatie-proces. Hoe kunnen we dan de socialisatie van conflict en geweld vertalen in opvattingen, houdingen, vaardigheden en gedrag van ouders en kinderen? Het antwoord op deze vraag kan gegeven worden als we weten in welke situaties kinderen verkeren, met welke dingen ze te maken hebben, en

welke behoeften ze hebben. We kunnen deze vraag ook van een andere kant benaderen, nl. van de kant van het gezin als sociale instelling. Het gezin is de eerste kennismaking met de samenleving. Anders gezegd: het gezin is het eerste model van de ingewikkelde samenleving waarmee het kind later te maken krijgt. Daar hoort dan ook de wereld-samenleving bij. Na het gezin zijn dat de buurt (vooral leeftijdgenoten) en de school. Voor het jonge kind kan de buurt nog voor een groot deel gezien worden als een direct verlengstuk van het gezin, omdat de ouders (en ook oudere broers en zusters) vrij veel invloed hebben op de situaties en contacten die jonge kinderen in de directe omgeving van het huis hebben.

Conflicten niet abnormaal

De praktijk van de opvoeding is veelal zo, dat in veel gezinnen het conflict wordt verdrongen. Vaak worden conflicten als 'abnormaal' beschouwd. Ze moeten zoveel mogelijk worden voorkomen, en als dat niet lukt moeten ze in de kiem worden gesmoord (meestal door de ouders zelf). Dit past niet in een verantwoorde vredesopvoeding. Conflicten moeten als normaal beschouwd worden, ze horen bij het leven. Dat geldt zowel voor conflicten tussen kinderen onderling (al of niet in groepsverband) als voor conflicten tussen ouder en kind.

Valt er iets meer te zeggen over deze conflicten, waarbij het kind partij is? Over het algemeen zijn ouder-kind conflicten van tweeërlei aard. Ten eerste, machtsconflicten. Deze hebben te maken met gehoorzaamheid, met het gebruiken van straffen en beloningen als machtsmiddelen (door zowel ouder als kind), en met de afhankelijkheid van het kind. Ten tweede, wat men met een ruim woord zou kunnen noemen meningsverschillen over wat is en wat moet zijn of wat wenselijk is. Juist het aanleren van opvattingen over

wat is (de werkelijkheid), over wat hoort (normen) en over wat fijn en waardevol is (waarde), is iets wat tijdens de hele ontwikkeling van het kind plaatsvindt. Conflicten tussen kinderen onderling zijn meestal belangenconflicten of ideologische conflicten. Bij belangenconflicten hoeven we maar te denken aan ruzie over speelgoed (dat is van mij) over speelterrein (jij mag hier niet komen, het is mijn zandbak, mijn kamer). Meningsverschillen tussen jonge kinderen gaan meestal over wat van wie is (geef hier, het is van mij), wat zij van de dingen in hun omgeving vinden (mijn auto is veel mooier, groter, kan harder rijden). Maar ook over wat wenselijk is (ik heb liever dat; dat is veel lekkerder; ik kan lekker veel harder stappen). Zie: de wereld van kinderen is in wezen niet verschillend van de onze, die zich volwassenen noemen.

Leren omgaan met conflicten

Vredesopvoeding in de praktijk is leren omgaan met conflicten. Hier ligt een belangrijke taak voor ouders en andere opvoeders. In de eerste plaats moeten ouders zelf niet conflicten kunnen omgaan. Zoals elke ouder/opvoeder uit ervaring weet is het vaak niet zo gemakkelijk theorie in praktijk te brengen. Weten hoe het moet is nog niet hetzelfde als ernaar handelen. Dat geldt uiteraard ook voor het omgaan met conflicten door ouders en het leren hiervan aan kinderen. Belangrijk is echter te blijven proberen dit 'ideaal' in praktijk te brengen.

In de tweede plaats gaat het erom aan kinderen te leren hoe ze met conflicten kunnen en moeten omgaan. Met andere woorden: hoe leer je een conflict zonder geweld op te lossen? In het algemeen geldt: ouders moeten niet direct ingrijpen en zich er niet direct mee bemoeien als kinderen ruzie maken. Eerst kijken hoe de ruzie zich ontwikkelt; zonodig actief worden door te vragen wat er aan de hand is, door te vragen naar oplossingen of

door zelf oplossingen voor te stellen. Kinderen in de leeftijd van 4 tot 8 jaar (de groep waarover het hier gaat) zijn vaak tot meer in staat dan we zelf als ouders denken, vooral als we een handje helpen.

Ook moet een ouder zich afvragen of hij/zij wel macht moet gebruiken om een conflict met een kind 'op te lossen'. Als men dat wel nodig vindt, dan rijst de vraag op welke wijze en op welk tijdstip ouders hun macht moeten gebruiken. Het opleggen van je wil aan een kind dat dwars ligt is, hoe subtiel het ook plaats vindt, een vorm van machtsmisbruik. Op deze wijze wordt een conflict niet opgelost, maar gewoonweg eenzijdig beëindigd. Dit past als algemene regel niet in een vredesopvoeding.

Houding ten opzichte van conflict

De gevoelsmatige betekenis van woorden, die met conflict en geweld te maken hebben, geeft een andere kant van vredesopvoeding aan. In kindertaal gaat het vooral om het woord ruzie. Andere belangrijke woorden zijn: vechten, slaan, schoppen, winnen, verliezen, gemeen, eerlijk. Aan de betekenis van zulke

woorden voor een kind kan men aflezen welke houding het kind heeft ten opzichte van conflict en geweld. Het woord ruzie en woorden met dezelfde inhoud zouden als zodanig een neutrale betekenis moeten krijgen. Het is dus niet slechts, verkeerd of stout om ruzie te maken; ruzie is normaal, het hoort erbij.

Voor vechten, slaan en schoppen ligt het anders. Deze woorden hebben te maken met geweld (overigens moet wel beseft worden, dat dit gedrag niet alleen bij conflicten optreedt). In het algemeen moeten ouders aan deze woorden een ongunstige of onprettige betekenis verbinden; daarnaast aan woorden en dingen die met gebruik van geweld hebben te maken, zoals wapens.

Denk hierbij ook aan speelgoedwapens die erg veel op echte wapens lijken. Een dergelijke instelling kan een kind helpen om bij conflicten met anderen geen geweld te gebruiken.

Tenslotte: de beste vredesopvoeding is een goede opvoeding en als ouders aan je kinderen het goede voorbeeld te geven.

Klaas Rodenburg

Het NIVV (Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken) publiceerde in haar NIVV-reeks een samenvatting van het SIPRI-jaarboek, van het Internationale Instituut voor Vredesvraagstukken te Stockholm.

(te bekomen : Alexanderstraat 7, Den Haag, Nederland).

Wij nemen het stuk, gewijd aan de bewapeningsuitgaven in het jaar 1974 over.

De manier waarop thans het distributiepatroon van militaire uitgaven in de hele wereld verschuift blijkt uit tabel A. In 1960, toen 90 procent van het wereldtotaal voor rekening kwam van de NAVO en de organisatie van het Warschau Pact, overheersten beide organisaties het toneel. In 1974 daalde hun aandeel voor het eerst tot beneden de 80 procent. Vier grote geïndustrialiseerde besteders binnen die bondgenootschappen — de Verenigde Staten, de Sovjet-Unie, Groot-Brittannië en Frankrijk — hebben in diezelfde periode hun aandeel zien dalen van omstreeks 80 procent in 1960 tot ongeveer 67 procent in 1974. De vermindering van het aandeel der beide bondgenootschappen is toe te schrijven aan de teruggang in het percentage van de Verenigde Staten. Vergelijken met de positie van Amerika in 1953, toen het verantwoordelijk was voor meer dan de helft van alle militaire bestedingen in de wereld, is het nu verantwoordelijk voor minder dan een derde.

Deze vermindering van het aandeel van die landen die met hun bestedingen de afgelopen vijftien jaar het totaalbeeld hebben overheerst ging gepaard met de volgende verschijnselen: ten eerste werd het aandeel van de Derde Wereld in het algemeen meer dan verdubbeld; ten tweede steeg dat van het Midden-Oosten in het bijzonder met het vijfvoudige; ten derde werd het percentage van China verdubbeld. ¹⁾ Een verdere illustratie van de verschuiving van het distributiepatroon en van de toenemende militarisering in de hele wereld vindt men in het feit dat in 1954 acht landen meer dan een miljard dollar uitgaven voor militaire doeleinden; met uitzondering van China behoorden ze allemaal tot de beide grote bondgenootschappen; zes waren lid van de NAVO. In 1964 kwamen dertien landen met hun militaire bestedingen tot een miljard dollar of meer; negen behoorden tot de NAVO of het Warschau Pact. In 1974 bedroeg het aantal landen die (tegen constante prijzen) meer dan een miljard dollar uitgaven twintig; slechts iets meer dan de helft daarvan, namelijk elf, behoren tot de twee grote bondgenootschappen; en niet minder dan vier zijn gelegen in het Midden-Oosten.

Tabel A Verdeling van militaire bestedingen in de wereld, 1960-74 (in procenten)

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
NAVO	62.3	58.8	58.3	55.9	55.5	55.2	57.1	58.3	55.6	52.7	49.9	47.8	47.8	46.4	45.8
USA	45.5	43.2	42.7	40.4	39.5	39.3	42.6	44.6	43.1	40.4	37.2	34.4	33.9	32.4	31.5
WPO	27.3	30.7	30.9	32.5	31.5	30.5	29.0	28.5	31.1	32.4	33.7	34.0	33.6	33.8	33.9
USSR	25.0	28.4	28.3	29.8	28.8	27.7	26.3	25.8	28.0	29.1	30.1	30.2	29.7	29.8	29.4
Rest Europa	1.8	1.7	1.7	1.7	1.8	1.8	1.7	1.5	1.5	1.5	1.6	1.6	1.7	1.7	1.7
Zweden	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6	0.6	0.5	0.5	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5
Andere ontw. landen	1.1	1.0	1.0	1.0	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.5	1.6	1.6	1.5
Japan	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.6	0.6	0.7	0.8	0.8	0.9	1.0	0.9
China	3.1	3.3	3.6	3.8	4.6	4.9	5.0	4.4	4.3	5.2	5.7	6.4	6.3	6.2	6.2
Derde Wereld	4.6	4.4	4.6	5.0	5.4	6.3	5.9	6.0	6.3	6.8	7.7	8.7	9.0	10.3	10.8
Midden- Oosten	0.8	0.8	0.8	0.8	1.0	1.1	1.2	1.4	1.6	1.8	2.2	2.6	2.7	4.1	4.9
Wereld- totaal	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

"INDIANEN VAN LATIJNS-AMERIKA"

"Het Indianen-probleem in de kontekst van het kapitalisme"

Met enige vertraging is eindelijk de nieuwe studiemap van de Wiza (Werkgroen Indianen Zuid-Amerika) verschenen.

Zoals de ondertitel laat vermoeden wordt de dramatische situatie van de Indianen o.a. belicht vanuit de ongebreidelde expansie- en kolonisatiedrang van de multinationals. Er wordt met preciese cijfers aangetoond welke bedrijven waar investeren en welke concrete nefaste invloeden zij op de ter plaatse levende Indianen uitoefenen.

In een klare; eenvoudige taal worden ongeveer alle aspecten van de huidige problematiek van de Zuid-Amerikaanse Indianen uit de doeken gedaan.

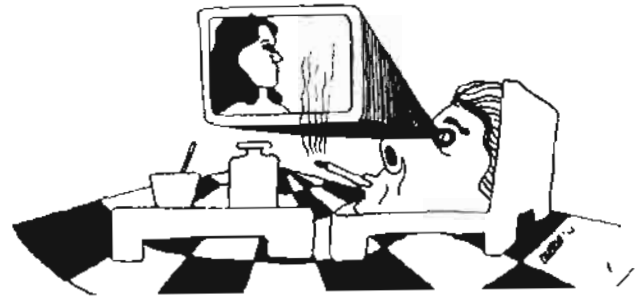
Men vindt er zowel algemene overzichten van de problematiek in gans Zuid-Amerika, als analyses van de situatie in bepaalde Latijns-Amerikaanse landen.

Speciale aandacht wordt besteed aan de missionering, aan initiatieven die uitgaan van de Indianen zelf, aan de officiële Indianen-politiek en aan het standpunt van de antropologen.

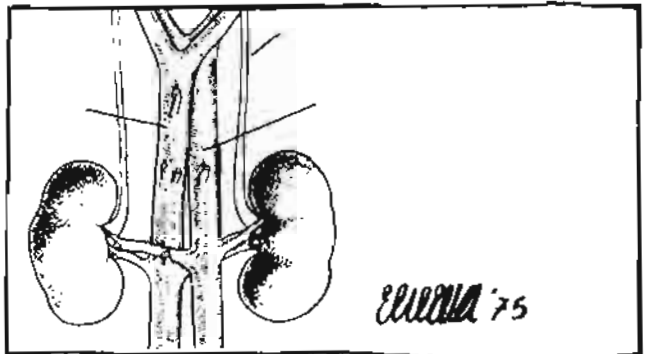
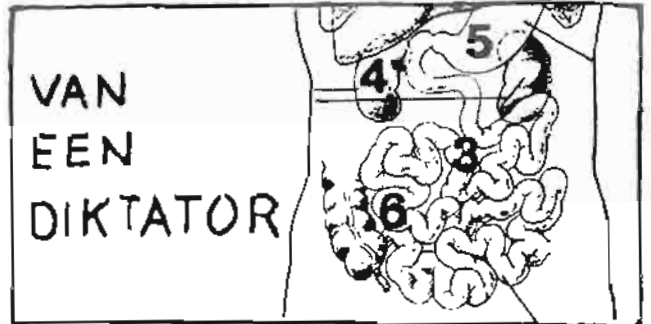
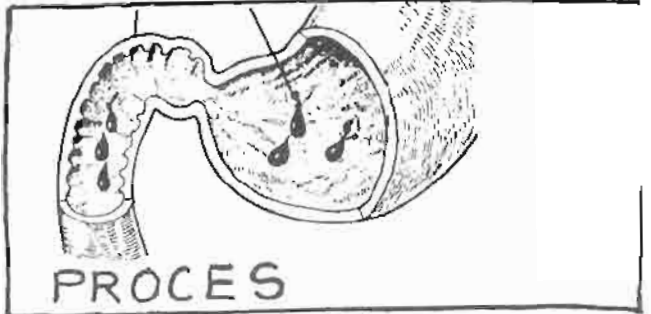
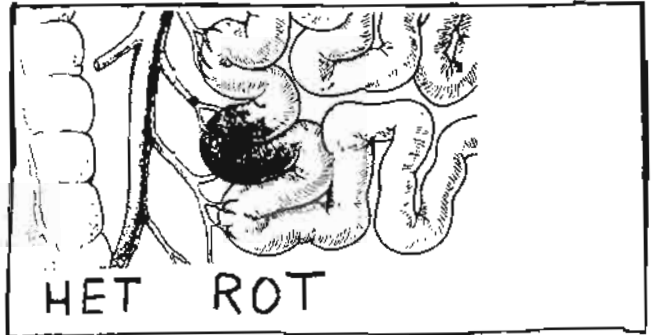
Om de studiemap met vrucht te lezen wordt geen "voorafgaandelijke kennis" over de Indianen vereist. Het is integendeel de bedoeling dat de geïnteresseerde leek op een vlotte manier een algemene kijk op de Indianenproblematiek krijgt. De studiemap vormt meteen, dank zij de uitgebreide bibliografie na elk hoofdstuk, het uitgangspunt voor meer diepgaande studie.

Vóór alles echter wil de studiemap een instrument tot bewustmaking zijn. De ontstellende werkelijkheid, i.v.m. de Indianen is dat een gans volk, een gans ras, op het punt staat lichamelijk of cultureel uitgeroeid te worden. De lektuur van de verschillende facetten van dat uitroeiingsproces kan niet anders dan tot een concrete inzet voor de Indianen leiden. Het lezen van de studiemap moet uitmonden in een steun aan de akties van de Wiza.

Deze publicatie is speciaal aangeboden aan leraars : zij kunnen er zowel algemene gegevens over de Indianen in vinden, als details i.v.m. één bepaald land. Doordat de studiemap voor verschillende vakken dienstig is (godsdienst, moraal, geschiedenis, aardrijkskunde, actualiteit ...) krijgt zij bijna het karakter van een handleiding voor projekt-onderwijs. Ook voor leerlingen en studenten vormt de map bijzonder dankbaar studiemateriaal : bij skripties of spreekbeurten biedt zij een schat aan concrete gegevens. Door een hoofdstuk over één bepaald land door te nemen bvb is het reeds mogelijk een gefundeerde uiteenzetting over dat land te geven.

VOOR LUIGALGLEZERS

VREDESFONDS

NOVEMBER :

G. Marechal : 1000 fr ; J. Coeneye : 50 fr ; J.P. Everaert : 50 fr ;
M. Van Hoorne : 100 fr ; T. Bailleul : 100 fr ; J. Verhelst : 100 fr ;
G. Marechal : 100 fr ; G. Daghelet : 100 fr ; A. De Smet : 100 fr ;
L. Kongs : 450 fr ; P. Everaerts : 100 fr ; W. Wenes : 200 fr.

Onze oprechte dank !

Overschrijvingen voor het VREDESFONDS kunnen gedaan worden op
Prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw. - 9000 Gent.

ONZE STRIJD IS OOK UW STRIJD

Uw doel is ook ons doel. Onze strijd is dus ook uw strijd. De resultaten van onze acties zijn echter in verhouding tot de middelen die ons ter beschikking staan.

Verleen ons uw steun om deze acties te voeren.

Doe zoals reeds talrijke andere vrienden. Stort een maandelijkse bijdrage van 50 of 100 fr in ons VREDESFONDS.

Dit kan zonder enige administratieve of andere complicatie o.m. door een **BESTENDIG ORDER** te geven aan uw financiële instelling.

Wij sturen u graag het nodige formulier.

Veel van die kleintjes maken voor ons een groot.

VOOR DE EINDEJAARSFEESTEN

De eindejaarsfeesten naderen en... dus het ogenblik van de geschenken.

Natuurlijk wenst u ook aan een familielid, een vriend iets nuttig over te maken.

Een goede raad. Schenk hen een jaarabonnement op "VREDE" voor 1976.

U stort het bedrag van het lesgeld, 250 fr op onze Prk 000-0956015-80 van VREDE vzw - Onderbergen, 51, 9000 Gent, en wij sturen in uw naam een wenskaart en reeds het decembernummer van VREDE om met ons blad kennis te maken.

Akkoord ?

Neem deel aan de Ontmoetingsdag van het Overlegcentrum voor de Vrede. **ZATERDAG 13 DECEMBER** van 9u.30 tot 17u.30 in de Rijksuniversiteit - Gent Blandijnberg, 2 - 9000 Gent Aandeel in de kosten : 100 fr.

Volgend jaar start VREDE VZW "Studie en informatiecentrum" met VREDE-SCHRIFTEN. Naast de bekende VREDE-DOSSIERS zal er dan eveneens een reeks werkjes bestaan die als hoofddoel heeft bepaalde problemen vulgariserend aan te pakken.

Deze VREDESCHRIFTEN dienen zich aan als makkelijk op te bergen deeltjes en zijn speciaal voor onderwijs en vormingswerk bestemd.

Er is de verwerking van het probleem, bvb. CUBA, er is een bibliografie en een lijstje van films e.a. didactisch materiaal voorzien.

GRUNDIG

BRAUN

PHILIPS

hifi stereo keten
combinatie

EUROPA ELECTRONIC

A. PILTERSLAAN, 2 (voor : STADHUIS) - OOSTENDE - Tel. 716.34

BOEKHANDEL

DE FAKKEL

Pluimstraat 14, KORTRIJK
Tel. (056) 213.16

Men vindt er de NIEUWSTE BOEKEN
en GROTE KEUS JEUGDWERKEN

Korting voor rechthebbenden.

KUNSTHANDEL

GALERIJ "ELITE"

Tolhuislaan 157 - Gent

Enorme keus van reproducties
Schilderijen van oude en hedendaagse schilders
Eigen werkhuis voor alle soorten inlijstingen.
tel. 22.16.31

CORMAN

De "Topboekhandel"
ALLE UITGAVEN
Meer dan 300.000 "pocket"
boeken in 6 talen

Ravensteinstraat, 28-30
1000 Brussel
Tel. (02) 11.67.29

Sociale Zetel :
Ad. Buylestraat 51
8400 Oostende
Tel. (059) 727.24

Kustlaan 169 en
Strandstraat 9
8300 Het Zoute
Tel. (050) 618.28

Het boek dat u
zoekt is er. Zo-
niet CORMAN
zoekt en vindt.
M. CORMAN,
Oostende
Prk. 16.83.33

BOEKENFONDS MARNIX

heeft steeds een uitgebreide keus van :

- Literaire
- Wetenschappelijke
- Politieke
boeken.

Alsook :

- Engelse
(Penguin - Pelican...)
- Franse
(Livre de Poche - 10/18...)
- Duitse
(D.T.V. - Goldmann...)
pocketseries.

AJUINLEI 18 - 9000 GENT
(evenwijdig met Veldstraat).

Tel. 09/25.10.92 Doorlopend geopend van
8.30u - 6.30u

VRJE TOEGANG.

gakko S.V.

Hoek Overpoortstraat en Ch. De Kerckhovelaan
en St.-Pietersnieuwstraat 107 - 9000 Gent tel. 091/23.27.88.

Bureelartikelen - Papierwaren - Drukkerij - Uitgeverij.

prijzen beneden alle peil !!!

Vraag vrijblijvend inlichtingen of kom zelf eens langs